

PRZEGLĄD MIERNICZY

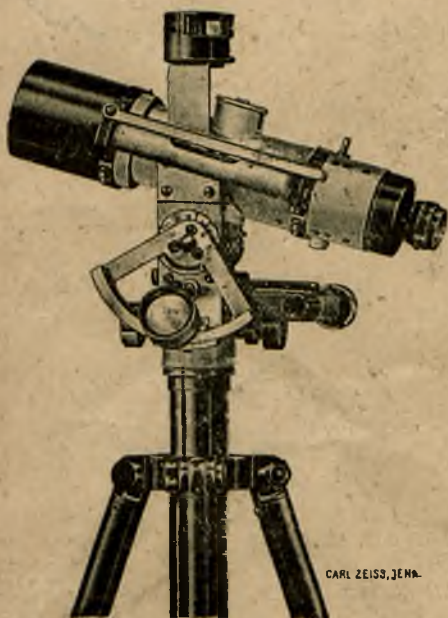
MIESIĘCZNE CZASOPISMO NAUKOWE, ZAWODOWE I INFORMACYJNE
POŚWIĘCONE SPRAWOM MIERNICZYM
ORGAN STOWARZYSZEŃ MIERNICZYCH W POLSCE

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, WIELKA 5 m. 4 — TEL. 679-85. KONTO CZEKOWE w P. K. O. Nr. 4376
ADMINISTRACJA CZYNNA w DNI POWSZEDNIE od godz. 8-ej do 3-ej.

Prenumerata roczna 24 zł., półroczna 12 zł., kwartalna 6 zł., Zmiana adresu 1 zł.

Ceny ogłoszeń w czasopiśmie: Strona 300 złotych; $\frac{2}{3}$ strony — 250 złotych; $\frac{1}{2}$ strony 200 złotych; $\frac{1}{3}$ strony — 150 złotych; $\frac{1}{4}$ strony — 120 złotych; $\frac{1}{8}$ strony — 70 złotych; $\frac{1}{16}$ strony — 40 złotych

ZEISS

DALMIERZ „KIPPLODIS”

Z PIONEM DRAŻKOWYM I POCHYLANĄ LUNETĄ

Dla dokładnych optycznych pomiarów w układzie współrzędnych prostokątnych, oraz dla zdjęć warstwicznych w terenach płaskich i górskich. Zakres pochylania lunety do $\pm 30^\circ$.

Odczyt za pomocą noniusza i lupy 1'.

Podziałka redukcyjna.

Poziomnica niwelacyjna.

Dokładność pomiaru odległości: 1 cm na 50 m

TEODOLITY — NIWELATORY
TACHYMETR REDUKCYJNY

PRZYRZĄDY FOTOGRAMETRYCZNE
DO WYKONANIA I OPRACOWANIA ZDJĘĆ

prosimy żądać prospektów i informacji w firmie:

CARL ZEISS, Jena

lub w GENERALNYM PRZEDSTAWICIELSTWIE na POLSKĘ

Inż. Wł. LEŚNIEWSKI

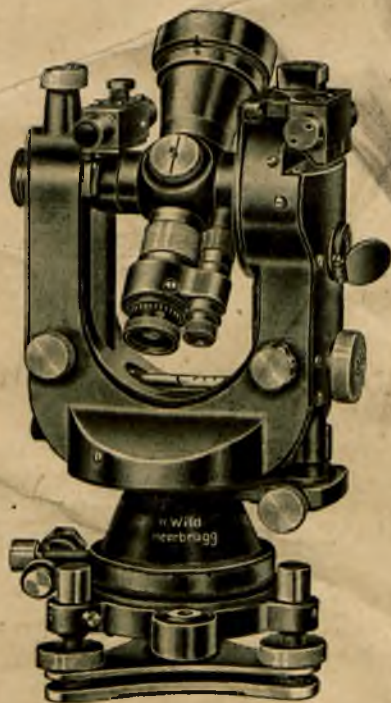
WARSZAWA 22, ul. TOPOŁOWA 2, tel. 8-16-06 i 8-16-46

WILD

TEODOLIT REPETYCYJNY T1

do tachymetrii, poligonizacji
i lokalnej triangulacji

$\frac{1}{3}$ naturalnej wielkości

Niezwykle prosty i jasny odczyt obu kół obok okularu lunety. Dokładność odczytywania obu kół przy pomocy mikrometru optycznego wynosi 6".

Pion optyczny wbudowany do osi instrumentu można kontrolować przez obrót alidady.

Waga wraz z tutebem metalowym $5\frac{1}{2}$ kg.

Dzięki starannej konstrukcji instrument ten łączy w sobie wygodne urządzenia znanego teodolitu uniwersalnego z zaletami dwuosowego teodolitu repetycyjnego.

H. WILD S. A., Heerbrugg (Szwajcaria)

WYŁĄCZNE PRZEDSTAWICIELSTWO:

H. ROZEN, Warszawa, ul. Krucza Nr. 36, telefon 9.41-78

WILD
HEERBRUGG

PRZEGLĄD MIERNICZY

MIESIĘCZNE CZASOPISMO NAUKOWE, ZAWODOWE I INFORMACYJNE
POŚWIĘCONE SPRAWOM MIERNICZYM
ORGAN STOWARZYSZEŃ MIERNICZYCH W POLSCE

T R E Ś Ć :

Prof. inż. O. Nowotny — Trygonometryczna niwelacja kopalniana.

Klemens Godlewski — Renesans podziałki transwersalnej w nowoczesnym teodolicie.

Włodzimirz Manitius, mierniczy przysięgły — Aktualne zagadnienia zawodu mierniczego na Wołyniu.

Wysokie odznaczenie Polaka

Przeгляд piśmiennictwa.
Wiadomości bieżące.

S O M M A I R E :

O. Nowotny, prof. ing. — Nivellement trigonométrique des mines.

C. Godlewski — La renaissance de l'échelle transversale dans le théodolite moderne.

W. Manitius, géom. ass. — Problemes d'actualité dans la profession du géomètre en Volynie.

Haute distinction attribuée à un Polonais

Bibliographie.
Chronique professionnelle.

Prof. inż. OSKAR NOWOTNY

TRYGONOMETRYCZNA NIWELACJA KOPALNIANA

Po określeniu pojęć niwelacji i pomiaru wysokości zostanie szczegółowo omówiona niwelacja trygonometryczna w kopalni oraz jej osiągalna dokładność. Wyniki jej przeciwstawione będą niwelacji geometrycznej. Z porównania tych dwóch metod wysnute będą wnioski co do ustalenia granicy ich zastosowania.

Różnicę wysokości dwóch punktów ustala się przez pomiar wysokości. W zależności od wzajemnego położenia obydwu punktów będzie pomiar geometryczny pomiarem wysokości, względnie niwelacją geometryczną, albo i trygonometrycznym pomiarem wysokości, względnie niwelacją trygonometryczną. Istnieje jednak różnica zdań co do tego, czy wyrazy „pomiar wysokości” i „niwelacja” są równoznaczne, czy też nie.

Stampfer nazywa cały kompleks trygonometrycznych albo barometrycznych pomiarów wysokościowych, na podstawie których uwydatnia się konfiguracja terenowa okolicy lub części kraju, niwelacją trygonometryczną albo barometryczną.

Doleżał dzieli metody pomiarowe wysokości na:

- 1) niwelację, o ile określenie różnicy wysokości następuje bezpośrednio,
- 2) pomiary wysokości, o ile różnicę wysokości określa się pośrednio.

Niwelację dzieli na:

- a) niwelację geometryczną, jeżeli różnicę wysokości ustala się na podstawie różnic bezpośrednich odczytanych odcinków łąt,

b) niwelację trygonometryczną, o ile różnicę wysokości ustala się z różnic trygonometrycznie oznaczonych odcinków łąt.

Pomiar wysokości dzieli również na:

- a) geometryczny pomiar wysokości, przy którym różnicę wysokości oznacza się przy pomocy figur podobnych,
- b) trygonometryczny pomiar wysokości jako wyznaczenie różnicy wysokości na podstawie trygonometrycznych zależności wysokości do innych dostępnych dla pomiarów elementów,
- c) barometryczny albo fizyczny pomiar wysokości jako pomiar wysokości opiera się na wykorzystaniu właściwości fizycznych.

Jakieś zasadniczej różnicy między niwelacją trygonometryczną a trygonometrycznym pomiarem wysokości nie da się u Doleżała stwierdzić.

W pierwszym przypadku celuje się na łątę na dwa punkty i określa się wysokość poziomej celowej na podstawie znanego odcinka na łącie i kątów nachylenia osi celowej (przy celowaniu na górny i dolny punkt tegoż odcinka).

W drugim wypadku celuje się na jeden punkt łąty i odczytuje się tylko kąt nachylenia osi celowej. Drugie nacelowanie zastępuje odległość łąty od instrumentu. O ile nie można jej zmierzyć, postępujemy dokładnie tak samo jak przy trygonometrycznej niwelacji.

Schulte-Löhr rozróżnia geometryczny pomiar wysokości albo niwelację obok trygonometrycznego pomiaru wysokości.

Wilski określa każdy pomiar wysokości jako niwelację i rozróżnia poszczególne jej rodzaje przez dodatkowe słowo: geometryczna, trygonometryczna. Niwelacja geometryczna jest to, według niego, pomiar wysokości przy użyciu przyrządu niwelacyjnego, niwelacja trygonometryczna zaś — pomiar wysokości (przy którym określa się różnicę wysokości) przy pomocy trygonometrycznego pomiaru (wysokości).

Brauhn identyfikuje niwelację z pomiarem wysokości.

Ponieważ określenie wysokości jakiegoś punktu jest pomiarem wysokości, więc uzasadnione jest nazwanie każdego rodzaju określenia wysokości geometrycznym lub trygonometrycznym pomiarem wysokości.

Z drugiej strony określenie wysokości polega na tym, że wyznacza się bezpośrednio lub pośrednio wzajemne położenie wysokości dwóch punktów w odniesieniu do jednego poziomu porównawczego, którą to czynność określamy jako niwelację.

Bezpośredni pomiar wzniesienia punktów nad poziomem porównawczym jest więc niwelacją geometryczną, pośrednie jego określenie z nachylenia i odległości niwelacją trygonometryczną.

Wobec tego pomiary wysokości i niwelacja miałyby to samo znaczenie. Jednak dwa określenia dla tej samej czynności są nie tylko zbędne, lecz nawet mogą wprowadzić w błąd, dlatego też wskazane jest rozróżnienie pojęć tych dwóch wyrazów. Można, na przykład, nazywać niwelacją tę czynność pomiarową, przy której stosujemy aparat niwelacyjny, a pomiar wysokości tę, przy której używa się teodolitu uniwersalnego. Takie rozgraniczenie pojęć nie byłoby dość ścisłe, gdyż zamiast niwelatora można używać teodolitu uniwersalnego, o ile posiada on libelę przy lunecie, w niektórych zaś wypadkach można zastąpić teodolit uniwersalny przez niwelator ze śrubą mikrometryczną.

Jako cechę odrębności niwelacji i pomiaru wysokości lepiej by było przyjąć użycie albo nieużycie łąty, przy czym użycie łąty charakteryzowałoby niwelację. A więc niwelacja geometryczna byłaby to pomiar wysokości z użyciem łąty przy poziomym położeniu osi celowej przyrządu; trygonometryczną zaś niwelacją — przy nachylonej osi celowej.

Natomiast geometrycznym pomiarem wysokości można by nazwać określenie różnicy wysokości ze zmierzonych długości i podobieństwa figur geometrycznych; gdy zaś tę różnicę określa się z trygonometrycznych zależności pomierzonych elementów, pomiar ten byłby trygonometrycznym pomiarem wysokości.

W górnictwie do określenia różnicy wysokości ma zastosowanie przede wszystkim niwelacja, mimo że przy pomiarach wykonanych w innym celu również jest możliwość znalezienia różnicy wysokości z pomierzonych elementów (np., przy wielokątowaniu, gdzie się mierzy kąt nachylenia dla określenia poziomej długości ciągu). Przy po-

mocy niwelacji geometrycznej wyznacza się różnicę wysokości punktów kopalnianych zwykle przy poziomej lub mało nachylonej płaszczyźnie łączącej punkty zniwelowane.

Przy większych nachyleniach określa się wzajemne położenie wysokościowe tych punktów za pomocą niwelacji trygonometrycznej.

Graniczne nachylenie, powyżej którego należy stosować zamiast niwelacji geometrycznej niwelację trygonometryczną, nie jest dotychczas ściśle określone. Granicę taką można by ustalić tylko przez zbadanie dokładności wyników otrzymanych z obydwóch metod niwelacyjnych w jednakowych warunkach.

Jeżeli chodzi o niwelację trygonometryczną, to określa ona różnicę wysokości dwóch punktów na podstawie długości i nachylenia linii łączącej te dwa punkty.

Oznaczając przez L długość tej linii, przez φ jej nachylenie, otrzymamy szukaną różnicę wysokości: $H = L \sin \varphi$, a jej prawdopodobny średni błąd $m_H = \pm \sin \varphi m_L \pm \frac{L}{\varphi} \cdot \cos \varphi m \varphi$.

Pierwsza część tego błędu spowodowana jest niedokładnością, z jaką pomierzono odległość obydwu punktów wysokościowych. Ponieważ dzisiaj prawie wyłącznie mierzymy długości w kopalni taśmą, dokładność tego pomiaru zależy od błędów stałych i błędów przypadkowych pomiaru.

Błędy stałe, spowodowane przez nieodpowiednią długość taśmy, zmiany temperatury, oraz zmienne naciąganie taśmy, dadzą się określić i wyeliminować. Przy użyciu mianowicie taśmy komparowanej i uwzględnieniu temperatury oraz użyciu dynamometrów przy pomiarze długości, pozostaną tylko błędy przypadkowe, na które składają się dokładność przyłożenia, względnie przekładania i odczytywania taśmy.

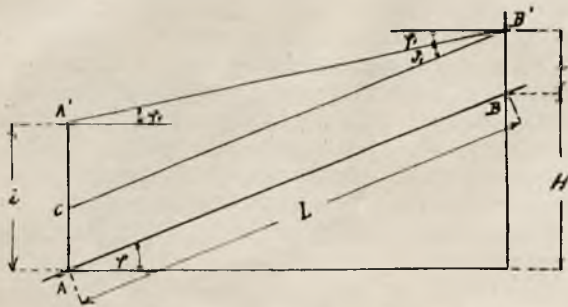
O ile m_a oznacza średni błąd jednego położenia taśmy, to wówczas średni błąd długościowo-pomiarowy odcinka od długości L_1 wynosi $mL = \pm \sqrt{\frac{L}{l}} m_a$, przy czym l oznacza długość używanej taśmy pomiarowej. Można również określić $mL = \pm \sqrt{n} \cdot m_a$, o ile $\frac{L}{l} = n$, t. j. ilość położenia taśmy pomiarowej.

Jeżeli średni błąd jednego przyłożenia taśmy równa się m_a , to średni błąd pomiaru długości jednego odcinka odległości L jest równy $mL = n \cdot m_a$, przy tym n oznacza ilość przyłożeń taśmy. Jeżeli więc mierzony odcinek jest dłuższy od wielokrotności długości taśmy, trzeba ułamek zaokrąglić do całkowitej liczby przyłożeń taśmy.

Przyczyna drugiej części błędu wysokościowego leży w niedokładności, z jaką określa się kąt nachylenia φ , a ta znowu jest zależna od sposobu jego określenia.

Niwelacja trygonometryczna może być wykonana ze środka lub z końca.

A. Niwelacja trygonometryczna z końca.

A i B = 2 punkty wysokościowe.

L = długość linii ich połączenia.

φ = kąt nachylenia linii.

H = różnica wysokości.

i = wysokość przyrządu.

h = wysokość celowania.

φ_1 = kąt nachylenia linii celowej.

δ_1 = kąt dopełniający.

$$CB' \parallel AB; \quad \varphi = \varphi_1 + \delta_1; \quad m_\varphi = \pm m_{\varphi_1} \pm m_{\delta_1}$$

$$\text{Z } \triangle A'B'C \text{ otrzymuje się: } \sin \delta_1 = \frac{i-h}{L} \cdot \cos \varphi$$

z prawdopodobnym średnim błędem:

$$m_{\delta_1} = \pm \rho \cdot \frac{\cos \varphi_1}{L \cdot \cos \delta_1} \cdot m_L \pm \rho \cdot \frac{\cos \varphi_1}{L \cdot \cos \delta_1} m_h \pm \pm \rho \frac{\operatorname{tg} \delta_1}{L} \cdot m_L \pm \operatorname{tg} \delta_1 \cdot \operatorname{tg} \varphi_1 \cdot m_{\varphi_1}$$

Błąd będzie najmniejszy, jeżeli $h=i$, t. zn. o ile celuje się na łąkę do wysokości instrumentu.

$$\text{W tym wypadku będzie } m_{\delta_1} = \pm \rho \frac{\cos \varphi_1}{L} \cdot m_L \pm$$

$\pm \rho \frac{\cos \varphi}{L} \cdot m_h$, a wpływ kąta nachylenia na błąd wy-

sokościowy: $m_{H/\varphi} = \pm \frac{L}{\rho} \cos \varphi \cdot m_\varphi \pm \cos^2 \varphi m_L \pm \pm \cos^2 \varphi m_h$. Dwa ostatnie składniki mogą być pominięte w stosunku do pierwszego jako dostatecznie małe.

Przy długości $L=100 \text{ m}$, kącie nachylenia $\varphi=25^\circ$, cały prawdopodobny średni błąd wysokości będzie $m_H = \pm 0.423 m_L \pm 0.436 m_\varphi$, a przyjąwszy: $m_L = \pm 5 \text{ mm}$; $m_\varphi = \pm 30''$

otrzymamy $m_H = \pm 2.1 \text{ mm} \pm 13.1 \text{ mm} = \pm 13.3 \text{ mm}$.

W wypadkach granicznych przy nachyleniu $\varphi=0^\circ$

jest $m_H = \pm \frac{L}{\rho} \cdot m_\varphi = \pm 0.485 m_\varphi = \pm 14.5 \text{ mm}$, a

przy nachyleniu $\varphi=90^\circ$, $m_H = \pm m_\varphi = \pm 5 \text{ mm}$ dla wyżej przyjętych wartości dla m_L i m_φ .

Dokładność niwelacji trygonometrycznej z końca może być zwiększona przez powtórzenie jej z drugiego końca.

Przy nierównym spągu trzeba pomiar wykonać na równoległej do linii łączącej te dwa punkty wysokościowe. Odcinki między punktami a przyrządem mierzy się na równoległej naciągniętą taśmą.

Przy dłuższych odcinkach trzeba taśmę w jednym lub w kilku punktach podeprzeć dla uniknięcia zwisu taśmy. Trudności takie przy pomiarze długości mogą powodować zwiększenia średniego błędu pomiaru. Pozostaje to bez wpływu na wielkość średniego błędu kąta nachylenia.

Jeżeli chodzi o różnicę wysokości punktów stropowych, to postępuje się w ten sam sposób, tylko że używa się łąk wiszących zamiast stojących, długości zaś mierzymy naciągniętą taśmą z ewentualnym podparciem.

(d. n.)

KLEMENS GODLEWSKI

RENEZANS PODZIAŁKI TRANSVERSALNEJ W NOWOCZESNYM TEODOLICIE.¹⁾

Do roku 1631, w którym Vernier skonstruował pierwszy noniusz²⁾, podziałki poprzeczne (transwersalne) powszechnie były stosowane jako jedyne urządzenie, służące do zwiększenia dokładności odczytu podziału kół kątomierzy. Noniusz zajął wkrótce całkowicie miejsce podziałki poprzecznej w kątomierzach

¹⁾ Opis podziałki i jej rysunek podane zostały według książki prof. L. A. Sopoćko — Geodezja, część II, Instrumentoznawstwo, Belgrad 1928, str. 118—120.

²⁾ Pomysł noniusza powstał już w 1542 roku i należy do Pedro Nuneza. Jednak pierwsza konstrukcja noniusza w tej postaci w której używamy go w narzędziach mierniczych, zjawiała się w 1631 roku i należy do Piotra Verniera. Od nazwiska wynalazcy i konstruktora urządzenie to nazwano noniuszem albo wernierem.

i prawie przez trzy wieki panował w nich niepodzielnie.

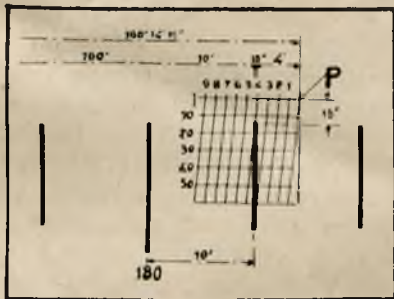
Dopiero wiek XX, wiek ogromnego rozwoju optyki, wprowadzając na alidadę zamiast lupy, pozwalającej tylko w ograniczonym zakresie powiększyć dokładność odczytu przy pomocy noniusza, nowoczesny mikroskop, zapoczątkował zmierzch noniusza.

Mikroskop o dużym powiększeniu umożliwił wydane zredukowanie wymiarów limbusa, a przez to i wymiarów kątomierza, i pozwolił otrzymywać coraz dokładniejszy odczyt bezpośredni podziału limbusa, dzielonego na coraz mniejsze części. W nowoczesnych kątomierzach mikroskop szacunkowy z nitką, lub także mikroskop ze skalą, mikroskop z mikrometrem zwykłym i wreszcie, cudo nowoczesnej optyki, mikroskop z mikrometrem optycznym koincydencyjnym

(płytką płaskorównoległą) zastąpiły noniusze i wydaje się prawie pewnym, że usuną je z tych narzędzi na zawsze.

Czyżbyśmy obserwowali całkowity zmierzch starego i tak dobrze zasłużonego noniusza? Czy wymierzający na naszych oczach noniusz wróci w przyszłości na alidadę? Może...

Faktem jest, że stare, wypróbowane, a nieraz na setki lat zarzucone pomysły i konstrukcje odradzają się i znajdują zastosowanie w nowoczesnej technice. Tak się stało przed kilkoma laty z oddawna zarzuconym pomysłem zastosowania podziałki poprzecznej do odczytywania podziałki łuków. Wskrzesała go w bardzo oryginalny sposób w budowanych przez nią teodolitach londyńska firma Cooke, Trourgthon & Simms. Firma ta skonstruowała w dwu modyfikacjach mikroskop, w którym zamiast skali zastosowała podziałkę poprzeczną. Opiszę tu jedną z tych ciekawych, a mało znanych szerokiemu ogółowi mierniczych, konstrukcyj.

Limbus podzielony jest w tym teodolicie na $360''$, a każdy stopień na 6 części. Najmniejsza przeto działka limbusa wynosi $10'$ i ją właśnie przyjęto za podstawę podziałki poprzecznej b . Dla zbudowania podziałki poprzecznej podstawę $b=10'$, będącą łukiem równoległym do okręgu, na którym naniesiono podział na limbusie, odkłada się tylko jeden raz i dzieli się na 10 równych części. Każda z nich odpowiada łukowi $60''$:

$$l = \frac{b}{10} = \frac{10'}{10} = 1' = 60''.$$

Punkt zerowy podziałki, oznaczony na rysunku literą P, jest jednocześnie punktem zerowym mikro-

skopu (indeksem). Cyfry 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, którymi opisane są punkty podziałki podstawy b , oznaczają ilość minut zawartą w odpowiednim łuku, mierzoną w lewo od punktu zerowego. Podstawa podziałki leży u góry podziałki. Przez punkty podziałki podstawy i punkt zerowy P poprowadzono w dół 10 pochyłych linii, które przecięto sześcioma liniami równoległymi do podstawy. Z rysunku widać, że przesunięcie punktu, będącego przecięciem linii pochyłej i równoległej, w stosunku do punktu, będącego przecięciem tejże pochyłej z sąsiednią równoległą, wynosi

$$d = \frac{l}{6} = \frac{1'}{6} = \frac{60''}{6} = 10''.$$

Linie równoległe oznaczono cyframi (z góry na dół), oznaczającymi tą liczbę sekund, którą można odczytać na odpowiedniej równoległej: 10, 20, 30, 40, 50.

W ten sposób zbudowana podziałka poprzeczna umieszczona została w ognisku mikroskopu. Przy odczycie jest ona widoczna jednocześnie z kreskami podziałki limbusa i przy pomocy leniwki może być przesuwana równoległe do nich (do góry i na dół w stosunku do pola widzenia).

Odczyt skutecznia się w sposób następujący. Przesuwa się przy pomocy leniwki podziałkę w takie położenie, przy którym obraz końca najbliższej „mniejszej” kreski na limbusie czyli kreski położonej na lewo od punktu zerowego P (na rysunku kreski $180^{\circ}10'$), zostanie symetrycznie przecięty obrazem jednej z linii pochyłych podziałki. Punkt przecięcia tych obrazów daje się ustalić z wielką dokładnością, gdyż obraz kreski na limbusie widoczny jest w dużym powiększeniu (na rysunku grube kreski), a kreski podziałki widoczne są jako b. cienkie linie. Odległość tego właśnie przecięcia od punktu zerowego odczytuje się na podziałce, a dokonany odczyt określa łuk, o który się punkt P przesunął poza omawianą kreskę podziałki limbusu. Na rysunku leży ten punkt przecięcia pod równoległą oznaczoną $10''$ w odległości od niej wynoszącej $0,5$ (szacujemy na oko) odstęp między równoległymi $10''$ i $20''$ na linii pochyłej odległej od punktu zerowego P, licząc wzdłuż podstawy podziałki, o $4'$. Pełny więc odczyt w rozpatrywanym położeniu podziałki wynosi:

$$180^{\circ}10' + 4' + 10'' + 0,5 \times 10'' = 180^{\circ}14'15''.$$

WŁODZIMIERZ MANITIUS, *mierniczy przysięgły.*

AKTUALNE ZAGADNIENIA ZAWODU MIERNICZEGO NA WOŁYNII.

W ostatnich czasach obserwujemy w zawodzie mierniczym pewne przegrupowania, wyrażające się odpływem sił fachowych od prac, związanych z przebudową ustroju rolnego. Wpływają na to zarówno warunki materialne, jak i ustosunkowanie się naczelnych władz do zawodu mierniczego. Niezgodnie z przyjętymi u nas zwyczajami, że warunki pracy i płac są omawiane, a często i rozstrzygane na wspólnych konferencjach pracodawców i pracowników, sprawy

nasze zazwyczaj były rozstrzygane z zupełnym pominięciem przedstawicieli naszego zawodu. To ustosunkowanie się dotyczyło nie tylko kwestii materialnej, lecz w równej mierze całokształtu prac, związanych ze scaleniem gruntów. Wszelkie zarządzenia dotyczące technicznego wykonania prac i przepisów formalnych, były na ogół wydawane bez zaciągania opinii sfer fachowych, choć długoletnia praktyka i znajomość tych spraw dają nam pełne prawo

domagania się, aby nasze opinie i wnioski były rozpatrywane i przyjmowane pod uwagę, co niechybnie wpłynęłoby dodatnio na usprawnienie tych prac i podniesienie ich poziomu pod każdym względem. Należy ufać, że takie ustosunkowanie się należy zaliczyć do bezpowrotnie minionej przeszłości.

Przechodząc do omawiania spraw lokalnych stwierdzamy również pewien odpływ od scalenia do innych dziedzin pracy, zwłaszcza prac, związanych z klasyfikacją gruntów oraz regulacją i pomiarami miast. Mimo to jednak znaczna większość mierniczych przysięgłych na Wołyniu nadal jest najściślej związana ze scaleniem gruntów, ta dziedzina pracy budzi przeto największe zainteresowanie.

Stronie materialnej poświęciliśmy w ubiegłym roku kilka zjazdów i zebrań, uważamy więc bliższe omawianie tego zagadnienia obecnie za niecelowe. Wysokość wynagrodzenia dotychczas nie jest jeszcze ustalona. O ile Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych nie zechce w pełni uwzględnić naszych słusznych postulatów, to wówczas zajdzie obawa powszechnego odpływu sił technicznych do innych dziedzin pracy, co pociągnęłoby za sobą dezorganizację w pracach scaleniuowych.

Wyniki dążeń do usprawnienia prac dają rezultaty niewielkie. Przyczyna tkwi w przewlekłej procedurze formalno - prawnej i nadmiernym przeciążeniu urzędów. Mimo znacznych postępów zdarzają się wypadki zwłoki w wydawaniu orzeczeń.

Znaczna ilość prac scaleniuowych bywa zahamowana z przyczyn zupełnie niezależnych od mierniczego, jak zamiany gruntów, sprawy wylesienia lub nałożenia ochrony leśnej, wreszcie melioracje. Przed wdrożeniem postępowania scaleniuowego, przy zbadaniu wniosku i w toku innych prac przygotowawczych powinny być wyjaśnione i w miarę możliwości przesądzone wszelkie trudności tego rodzaju, a zwłaszcza ściśle określone, jakie tereny znajdują się pod ochroną leśną, aby i uczestnicy scalenia i mierniczy nie zostali zaskoczeni taką niespodzianką już w toku mocno zaawansowanych prac. Uznawanie za ochronne pastwisk zarosłych suchotniczymi krzewami w wielu wypadkach uniemożliwia racjonalne rozwiązanie scalenia; to samo dotyczy niemożności dokonania zamiany gruntów z powodu braku zezwolenia na wylesienie. Te okoliczności powinny być szczegółowo zbadane i wyjaśnione w toku prac przygotowawczych, aby nie wdrażać scaleń, skazanych na beznadziejne zatrzymanie, co stwarza kłopotliwą sytuację zarówno dla urzędów, jak i mierniczych, a przede wszystkim dla zainteresowanych wsi, niezbyt uszczęśliwionych dobrymi, lecz nieziszczalnymi chęciami.

Melioracje dość często wpływają na zahamowanie prac. Opóźnienie w opracowaniu projektu rowów melioracyjnych wstrzymuje nie tylko projekt scalenia, lecz również obliczenie starego stanu posiadania, bowiem pożądanym jest obliczanie konturów klasyfikacyjnych wg kompleksów poscaleniowych. Metoda zakładania osobnych kompleksów przedscaleniuowych na terenach poleskich pociąga za sobą zawile i skomplikowane wyrównanie powierzchni wielkiej ilości konturów klasyfikacyjnych, co stanowi pracę zupełnie zbyteczną. Drugą przyczyną jest często spotykane niechętnie ustosunkowanie się zainteresowa-

nych do melioracji. W wielu wypadkach na terenach poleskich należy się dopatrywać przyczyny tej niechęci w połowicznym przeprowadzaniu melioracji na torfach, polegającym tylko na wykopaniu rowów odwadniających, a poniechaniu budowy urządzeń nawadniających. Skutkiem tego nadmiernie przesusza się torfiaste łąki, w wyniku czego powstają kompletne nieużytki. Najściślej wiąże się z tym zagadnieniem celowa organizacja zagospodarowania łąk; odczuwa się brak instruktorów, a chłop staje bezradny wobec przewrotu w gospodarstwie, jakie wywołuje nawet wzorowo przeprowadzona melioracja, nie znając zupełnie metod gospodarki na zmeliorowanych torfach. Wiadomości o wynikach osuszenia torfów rozchodzą się szeroko i wywołują powszechną niechęć do melioracji.

Znaczną trudność sprawia nieunormowanie i niesprecyzowanie wymagań technicznych. Stały wzrost tych wymagań jest objawem może normalnym i dla dobra akcji scaleniuowej niekiedy pożądanym, lecz nie powinien stwarzać niespodzianek. Różne przepisy i wymagania powinny iść po linii logicznego i celowego rozwoju zgodnie z życiowymi wskazaniem, lecz nie mogą radykalnie zmieniać się na wręcz przeciwne, co niekiedy się zdarza. Zwolywane w ostatnich latach tzw. zjazdy gospodarcze nie dały pozytywnych rezultatów w postaci unormowania systemów pracy i jej usprawnienia. Pożądane byłoby zwolywanie co pewien okres konferencji w znacznie szczuplejszym gronie, złożonym z przedstawicieli urzędu i zawodu mierniczego, na takich konferencjach można by omówić wszelkie trudności, wątpliwości i rozbieżności poglądów, co w rezultacie sprzyjałoby unormowaniu wielu wymagań. Na ścisłym kontakcie i współpracy urzędów z wykonawcami zyskałaby przede wszystkim akcja scaleniuowa.

Jednym z największych kłopotów mierniczego przy scaleniu jest ustalenie stanu posiadania przed scaleniem. Na terenach poleskich, gdzie istnieją wielkie wspólnoty gruntowe i stan posiadania - na gruncie bywa zazwyczaj zmienny i nieuchwytny, a gospodarka rolna nader prymitywna, jedyną może racjonalną drogą do ustalenia stanu posiadania jest wyjście z założenia istnienia „ucząstkowego“ stanu posiadania. Odmienne stosunki panują w powiatach południowych. Granice własności czy posiadania są ściśle określone, wspólnoty niewielkie lub nie istnieją wcale. Obrót ziemią jest b. wielki i często całe części nadziałów są rozsprzedane. Z powodu różnych metod gospodarki nie może być mowy o równowartości nadziałów. „Ucząstkowy“ stan posiadania jest fikcją i jedynym, lecz nieprzekonywującym uzasadnieniem sankcjonowania tej fikcji jest stosunkowo niewielka oszczędność na kosztach technicznego wykonania scalenia. Założenie, że istnieje ucząstkowy stan posiadania, zmusza mierniczego do stosowania najrozmaitszych wybiegów i sztuczek, jak np. „korygowanie“ pomierzonego na gruncie stanu posiadania przez „wyrównanie“ jego powierzchni do jakiejś teoretycznej wielkości, powstałej z obliczenia. Różnych przykładów można by cytować niezliczoną ilość. Dla osiągnięcia drobnej oszczędności nie wolno stwarzać dokumentu prawnego, jakim jest wykaz stanu posiadania, opartego na fikcji i danych, nieraz zupełnie niezgodnych

ze stanem istotnym. Nie można decydować szablonowo o istnieniu „ucząstkowego” stanu posiadania, a sprawa ta powinna być zbadana w każdym poszczególnym wypadku. W razie niemożności lub nadmiernych trudności ustalenia stanu posiadania bez jego pomiaru, jak brak dokumentów, znaczne rozdrobnienie własności itp. nie należy żądać wywołania uchwały o dokonaniu pomiaru stanu posiadania, co niemal zawsze przedstawia niezwykle trudność; natomiast w każdym poszczególnym wypadku, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem wykonawczym do ustawy scaleniowej, starosta winien stwierdzić z urzędu istnienie ucząstkowego stanu posiadania, uzasadniając swą decyzję, a nie pomijać tej sprawy dyskretnym milczeniem, jak ogólnie się praktykuje.

W sprawie pomiaru gruntów, nabytych przez spółki włościańskie (tzw. „towarzystwa”), winna decydować nie większość kwalifikowana, lecz zwykła, zgodnie z przepisami o spółkach włościańskich.

Niekiedy pewne trudności sprawia regulacja dróg. Wymagania zarządów drogowych wydają się bezplanowe; zdarza się, że jedna i ta sama droga ma różne szerokości na różnych obszarach scalenia. Z drugiej strony, dzięki projektowaniu sieci drogowej „na wyrost”; zarządy drogowe częstokroć narzucają szerokości dróg znacznie przewyższające aktualne potrzeby, a ponadto niczym nie przyczyniają się do jako takiej regulacji tych dróg. Roboty ziemne i budowy koniecznych mostów pozostają w sferze projektów na przyszłość, a odcinki nowozaprojektowanych dróg przez szereg lat pozostają bezdrożami. Wspomniane okoliczności wywołują niejednokrotnie sprzeciwy uczestników scalenia. Dla uniknięcia tego powinny zarządy drogowe natychmiast po scaleniu przystępować do wykonania niezbędnych robót ziemnych i budowy choć prowizorycznych mostów lub przepustów.

W pracach mierniczych, nie związanych z przebudową ustroju rolnego, jednym z największych niedomagań jest brak ustawy o rozgraniczeniu nieruchomości. Zwłaszcza odczuwa się to w pracach, związanych z pomiarami miast. Czynność rozgraniczenia z konieczności wpływa przeważnie z inicjatywy mierniczego, ma więc cechy pewnej dowolności i zupełny brak podstawy prawnej. Takie sposoby nie wypełniają braków ustawowych i nie są wiążące ani dla stron, ani dla przyszłych czynności mierniczego, dokonywanych na tym samym obiekcie lub przyległym. Brak oparcia o przepisy prawne przy rozgraniczeniu nieruchomości

powoduje, że plany, wykonane przy nakładzie znacznych kosztów, nie przedstawiają należytej wartości, gdyż ustalone granice mogą być w każdej chwili kwestionowane. Ustawa z dn. 25.7.1925 r. o mierniczych przysięgłych nadaje planom, sporządzonym przez mierniczego przysięgłego charakter dokumentu urzędowego, a jednocześnie luki istniejące w ustawodawstwie powodują, że podstawową czynność dla sporządzenia tego dokumentu, jaką jest ustalenie granic nieruchomości, dokonuje się poza prawem. Najwłaściwszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie katastru gruntowego, czego jednak nie można spodziewać się w bliskiej przyszłości. Natomiast ustawa o rozgraniczeniu nieruchomości, nie pociągając za sobą żadnych kosztów, unormowałaby sprawę ustalania i zachowania granic, dzięki czemu plan, sporządzony przez mierniczego przysięgłego, byłby pełnowartościowym dokumentem prawnym.

Podczas gdy brak należytej podstawy prawnej przy wykonywaniu pracy zawodowej stanowi jedną z poważniejszych trosk zawodu mierniczego, cały zastęp ludzi, nie posiadających należytych kwalifikacji ani uprawnień zawodowych, trudni się pokątnym wykonywaniem zawodu mierniczego. Szczególnie jaskrawo występuje to na Wołyniu. Mimo, że ustawa o mierniczych przysięgłych obowiązuje już przeszło 12 lat, zdarza się i teraz, że nawet sądy powołują jako biegłych pokątnych doradców. Oczywiście w daleko szerszym zakresie pokątne miernictwo jest uprawiane przy wszelkich pracach prywatnych. Zwalczanie tego zła jest nader trudne i możliwe jedynie przy całkowitym jego poparciu przez kompetentne władze. Jakikolwiek próby uświadamiania szerszych warstw społeczeństwa są z góry skazane na niepowodzenie, gdyż w wielu wypadkach pokątne wykonywanie zawodu jest poniekąd sankcjonowane powagą instytucji państwowej, tolerującej pracę osób, nie mających kwalifikacji zawodowych. Nie tylko w interesie zawodu mierniczego, lecz przede wszystkim w interesie społecznym, leży zwalczanie kłusownictwa w zawodzie mierniczym we wszelkich jego przejawach. Należy oczekiwać, że władze nadzorcze oceniając powagę tej sprawy, poświęcą jej więcej uwagi i swymi zarządzeniami oraz poleceniem ścisłego ich wykonania, zmuszą do poszanowania prawa, normującego stosunki w zawodzie mierniczym, dzięki czemu osiągnie się zupełne ich uzdrowienie.

(Referat wygłoszony na Walnym Zgromadzeniu Wołyńskiego Oddziału Wojewódzkiego STOMP w dniu 6 lutego 1938 r.).

WYSOKIE ODZNACZENIE POLAKA.

W dniu 16 stycznia r. b. odbyła się w Paryżu w wielkim amfiteatrze Sorbony uroczystość 56-lecia istnienia Francuskiego Towarzystwa Topograficznego (Société de Topographie de France) połączona z rozdawaniem nagród osobom cywilnym i wojskowym za wybitne zasługi i prace w dziedzinie topografii i nauk pokrewnych.

W roku bieżącym Towarzystwo przyznało siedem odznaczeń honorowych, z których najwyższą nagrodę „Prix du Président de la République“ otrzymał po raz pierwszy cudzoziemiec, Polak, inż. Władysław Surmacki, podpułkownik artylerii w st. sp., b. zastępca szefa Wojskowego Instytutu Geograficznego, prezes Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. i wiceprezes Międzynarodowej Federacji Mierniczych.

Uroczyste posiedzenie Towarzystwa odbyło się pod przewodnictwem generała Denain, b. ministra lotnictwa, znanego w Polsce, gdzie spędził lat kilka, jako szef wojskowej misji francuskiej,—w obecności wielu wysokich osobistości ze świata naukowego i wojskowego, jak: generałów Perrier i Tilho, członków Akademii Nauk, gen. Larras i pułk. Mornet, członków Akademii Nauk Kolonialnych, itd. Nicobecnego Ambasadora Polski min. Łukaszczyca reprezentował przy stole prezydyjnym pierwszy sekretarz ambasady hr. A. Mohl. Na estradzie zajęli też miejsce polski attaché wojskowy płk. Fyda w towarzystwie kpt. Kurczewskiego.

Uroczystość rozpoczęła się odegraniem Marsylianki i Hymnu Polskiego, poczem prezes Towarzystwa płk. Ed. de Martonne, były członek wojskowej misji francuskiej w Polsce w latach 1927 — 1928, wygłosił obszernie przemówienie okolicznościowe, w którym między innymi zaznaczył:

„...Przedmiot artystyczny, który nam w tym roku zechciał ofiarować Pan Prezydent Republiki, został przeznaczony przez Komisję nagród p. Wł. Surmackiemu, podpułkownikowi armii polskiej, który niestety nie mógł przybyć z Warszawy do Paryża, aby otrzymać osobiście tę nagrodę. Reprezentuje go kolega z wojska, płk. Fyda, attaché wojskowy. I. E. p. Ambasador Polski, któremu w ostatniej chwili zaszła przeszkoda, delegował hr. A. Mohla, pierwszego sekretarza Ambasady, aby asystował w jego imieniu i w jego zastępstwie przy uroczystości odznaczenia jego rodaka. Toteż rozumiejmy państwo, dlaczego hymn narodowy polski odegrany został po marsyliance na początku posiedzenia.

Władysław Surmacki był w r. 1918 pierwszym szefem sekcji topograficznej w Ministerstwie Spraw Wojskowych Polski Odrodzonej. W r. 1919 wraca na linię, gdzie do 1926 dowodzi oddziałem elity wojska, który nosi nazwę 1. Dywizjonu Artylerii Konnej; zyskał sobie opinię dosko-

nałego artylerzysty i dzielnego wojaka. Później wraca do Wojskowego Instytutu Geograficznego i jest przez 3 lata zastępcą szefa Instytutu, gdzie ja, pod wysokim kierownictwem gen. Denain, jako szefa misji wojskowej francuskiej, miałem przyjemność współpracować z pułk. Surmackim w dziele tworzenia mapy Polski.

Przedwcześnie przechodzi płk. Surmacki z wojska w stan spoczynku, kierując się do swego zawodu inżyniera mierniczego, w którym wykonywa poważne prace miernicze dla różnych działów administracji państwowej i gospodarstwa społecznego. Gorliwy w pracy tak w czasie pokoju, jak i wojny, ze znanym mistrzostwem fachowym w pracy cywilnej jak i służbie wojskowej, został wyniesiony przez swych kolegów na stanowisko prezesa Stowarzyszenia Mierniczych Polskich, a obecnie widzimy go też na stanowisku wiceprezesa Międzynarodowej Federacji Mierniczych.

Łącząc głęboką kulturę naukową z umysłem wysoce realistycznym i wybitną aktywnością, podpułkownik inż. Surmacki zaszczyca obydwie zawody: oficera i mierniczego, toteż cieszymy się z zacieśnienia węzłów łączności międzynarodowej pomiędzy topografami przez wybór tak szczęśliwy...”

Po przemówieniu prezesa Towarzystwa zabrał głos przewodniczący posiedzenia gen. Denain, który część swego przemówienia poświęcił Polsce i laureatowi Polakowi, mówiąc między innymi:

„...Kiedy po wojnie światowej Polska, nareszcie oswobodzona z więzów, podjęła na nowo śmiało, a wśród niebezpieczeństw, swe wolne życie narodowe, na synów jej spadły niezliczone i pilne prace. Wszystko było do zrobienia lub naprawienia.

W dziedzinie militarnej przede wszystkim trzeba było pośpiesznie organizować armię, flotę, awiację i prawie natychmiast stawić czoło niebezpieczeństwom ciężkiej kampanii 1920 roku.

Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie podjął bez zwłoki, lecz wśród poważnych trudności technicznych i personalnych, zadanie zaktualizowania mapy topograficznej całego terytorium Polski Odrodzonej. Elementy tej mapy stanowiły niekompletne i zwykle niedokładne fragmenty starych map trzech państw zaborczych, w różnych skalach, w różnych także rzutach kartograficznych i o różnej bardzo dokładności: niemieckie 100.000, austriackie 75.000 i rosyjskie 84.000.

Praca nad unifikacją i konieczną reambulacją wykonywana była w terenie przez personel mało doświadczony. Drukowano w Warszawie w improwizowanej instalacji

Ppułkownik inż. Władysław Surmacki, Prezes Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R.P., Prezes Związku Polskich Zrzeszeń Mierniczych, Wiceprezes Międzynarodowej Federacji Mierniczych odznaczony nagrodą Prezydenta Republiki Francuskiej.

Waza seurska — nagroda Prezydenta Republiki Francuskiej przyznana w r. b. ppułk. inż. W. Surmackiemu.

technicznej i na starych maszynach. Jednak wykonanie tej mapy stanowiło ważną sprawę dla Marszałka Piłsudskiego, który widział w niej jeden ze środków unifikacji i niejako potwierdzenie wzrokowe powrotu narodu polskiego do ważnej roli na wchodnim pograniczu Europy.

Dzięki swej gruntownej kulturze naukowej, którą zdobył przed wojną światową w Instytucie Mierniczym w Moskwie, dzięki swej aktywności i wyrobieniu, które osiągnął w służbie wojskowej, pełniąc ją jako artylerzysta, pułkownik Surmacki na stanowisku zastępcy szefa Instytutu Geograficznego w Polsce przyczynił się wielce do wyszkolenia kadrów topografów, skoordynowania prac w terenie, a w szczególności do dostosowania map do potrzeb nowoczesnej artylerii, tj. w rezultacie do dania swej ojczyźnie mapy narodowej, odpowiadającej potrzebom wojska, która jest — a znam ją z doświadczenia — doskonała pod każdym względem..."

Po przemówieniach tych, na które odpowiadał pierwszy sekretarz Ambasady Polskiej A. hr. Mohl, generał Tilho wygłosił odczyt p.t. „Czad i Kamerun“ ilustrowany własnymi przezroczami, poczem nastąpiło uroczyste wręczenie nagród.

Nagrodę Prezydenta Republiki, piękną wazę seurską i dyplom, w imieniu nieobecnego na uroczystości płk. inż. Surmackiego, przyjął polski attaché wojskowy płk. Fyda wśród entuzjastycznych oklasków półtoratysięcznego audytorium.

Uroczystość w dniu 16 stycznia w Sorbonie była wyjątkowo miłą i serdeczną okazją do podniesienia i podkreślenia imienia Polski.

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

Z PRASY ZAGRANICZNEJ

Journal des Géomètres - Experts Français.

Nr. I z r. 1938:

Kronika zawodowa, noworoczny artykuł — René Danger. Autor omawia prace zawodowe, przewidywane na rok 1938, życie zawodowe i korporacyjne, stawiając pomyślnie horoskopy na bieżący rok.

Rzut oka na terro i aerofotogrametrię — R. Martin. Nawiązując do poprzednich artykułów autor omawia przyrządy do stereoskopowych obserwacji jak stereograf Orela, photo cartographe Ordovas — Kerna, stereotopometr Predhumeau.

Podniesienie wartości gruntów wilgotnych. — M. Grauthomme. Autor porusza sprawę zalęśnienia tych gruntów i kwestię dochodowości takiej gospodarki.

Stronica młodych podaje pytania, stawiane na egzaminie dla mierniczych — Raymond Danger.

Ocena wartości biur mierniczych — Raymond Danger. Rozrywki matematyczne, Echa i informacje, przegląd piśmienniczy i dział prawny zamykają numer.

Inż. St. Kluźniak

Geomefarski i Geodetski Glasnik

Zeszyt Nr. 4, lipiec - sierpień, 1937 r.

Sprawozdanie z prac konferencji Międzynarodowej Federacji Mierniczych odbytej w r. ub. w Paryżu oraz wrażenia z obchodu święta narodowego Francji i związanej z tym rewii wojskowej w dniu 14 lipca.

Prace pomiarowe w Czechosłowacji oraz podkład geodezyjny dla zdjęć katastralnych. — A. K. (przekład z francuskiego sprawozdania inż. Kolomaznika, przedstawiciela delegacji czechosłowackiej na konferencji Międzynarodowej Federacji Mierniczych w Paryżu). Terytorium Czechosłowacji składa się z szeregu dzielnic, jak: Bohemia, Morawy, Śląsk, należących dawniej do Austrii, oraz ze Słowacji i Rusi Podkarpackiej, należących dawniej do Węgier. Terytorium objęte tymi dzielnicami posiadało aż cztery odrębne sieci triangulacyjne i cztery różne rzuty kartograficzne. Najwcześniejsza z tych sieci, obejmująca Bohemię, Morawy, Śląsk, a także częściowo i dawne dzielnice Węgier, założona została w r. 1867, a jako rzut kartograficzny został przyjęty rzut Kasini - Soldner. Taki stan sieci triangulacyjnej na terytorium obecnej Czechosłowacji stwarzał wielkie trudności przy transformacji współrzędnych różnych układów. Toteż celem unifikacji czechosłowackie Ministerstwo Skarbu w r. 1919

zorganizowało Biuro Triangulacyjne, którego zadaniem miało być założenie jednolitej sieci triangulacyjnej wysokiej dokładności, ustalenie wszystkich punktów triangulacyjnych we wszystkich rzędach sieci, a więc stworzenie jednolitej sieci triangulacyjnej.

Wspomniane Biuro prace nad założeniem sieci katastralnej I-go rzędu zakończyło w r. 1926. Sieć ta została oparta na dawnej sieci I-go rzędu obejmującej Bohemię, Morawy, zachodnią Słowację i Ruś Podkarpacką, a także na nowo założonej uzupełniającej sieci I-go rzędu wykonanej przez Biuro w okresie 1921—1926 r. Obecna nowa, jednolita, sieć Czechosłowacji posiada 361 punktów I-go rzędu o długości boków 15—60 km. Sieć ta została obliczona i wyrównana metodą najmniejszych kwadratów — metoda korelat — przy czym prace obliczeniowe nad rozwiązaniem 555 równań prowadzono według metody przedłożonej przez inżyniera i geodetę I. Krzowaka. Metoda ta posiada wielkie zalety przy tak dużej ilości równań. Cała sieć została odniesiona do jednego układu współrzędnych. Biorąc pod uwagę konfigurację terytorium Czechosłowacji Biuro Triangulacyjne przyjęło jako rzut kartograficzny rzut stożkowy wiernokątny jako dający minimalną deformację. Wszystkie obliczenia zostały wykonane przyjmując sferoidę Bessela.

Co się dotyczy pomiarów katastralnych, to w dzielnicach należących dawniej do Austrii większa część gmin katastralnych była pomierzona w okresie 1824—1843 r., w dzielnicach należących dawniej do Węgier — w okresie 1853—1864 r. (częściowo). Plany sporządzone w skali 1 : 2880 nie miały należącego podkładu geodezyjnego, w r. 1908 przyjęto rzut stereograficzny, a później także i rzut cylindryczny; prace nie były prowadzone systematycznie; na terenie Słowacji i Rusi Podkarpackiej księgi gruntowe nie istniały i tylko na terenie Bohemii, Moraw i Śląska plany katastralne stały się uzupełnieniem przez urzędy katastralne, a operaty katastralne stanowiły podstawę dla ksiąg gruntowych.

Obecnie, opierając się na jednolitej sieci triangulacyjnej, przystąpiono do pomiarów, sporządzenia planów katastralnych w skali 1 : 2000 i założenia ksiąg gruntowych w gminach najbardziej zaniedbanych pod względem katastralnym. Zdjęcia prowadzone są metodami: kątomierzczą, graficzną i kombinowaną. Według ustawy katastralnej wydanej w r. 1930 prace katastralne na terenie całej Czechosłowacji mają być zakończone w ciągu 20 lat, tj. w r. 1950.

O nowych konstrukcjach teodolitów — prof. Leon Sopoćko. Autor szczegółowo opisuje udoskonalenia wprowadzone przez inż. Wilda do konstrukcji teodolitów wyrabianych w fabryce Zeissa (udoskonalenia osi działu limbusu, mikrometrów, udoskonalenie konstrukcji osi alidady w dużych teodolitach do pomiaru kątów w sieci triangulacyjnej I-go rzędu itp.). Autor podaje także wyniki badań tych teodolitów przeprowadzonych przez dra Akerla.

Prace pomiarowe granicy Państwa. — B. Živailević, geometra. Autor opisuje organizację prac triangulacyjnych i poligonizacyjnych przeprowadzonych wzdłuż granicy jugosłowiańsko-rumuńskiej i jugosłowiańsko-węgierskiej w związku z delimitacją tych państw.

Prawo spadkowe a kataster. — M. Ninčević, geometra. Do szeregu przyczyn powodujących konieczność ponownego przeprowadzania co pewien czas w Jugosławii pomiarów katastralnych autor zalicza również i prawo spadkowe, jako wpływające na stałość i długotrwałość katastru. Jugosławia jest terenem gdzie stykają się dwa poglądy na prawo dziedziczenia ziemi: prawo spadkowe tak zw. francusko-rzymskie daje jednakowe prawo dziedziczenia tak córkom, jak i synom, wskutek czego posiadłość ziemską rozpada się na

liczne działki, stwarza się duża ilość nowych właścicieli, kultury rolne zmieniają się. Szybko powstaje potrzeba przeprowadzenia komasacji. Prawo spadkowe tzw. germano-słowiańskie daje prawo dziedziczenia ziemi tylko synom; w tym wypadku rozdrabnianie się własności ziemskiej odbywa się powolnie, jesteśmy o krok dalej od ponownych pomiarów, od ponownej komasacji, a więc Państwo o krok dalej od milionowych wydatków.

Źródła prawa katastralnego. — H. d. z. i. b. d. i. c. M. u. h. a. m. e. d. Jako źródła „prawa katastralnego” autor podaje ustawę katastralną, liczne instrukcje katastralne, okólniki i rozporządzenia.

W dziele *Nowe książki recenzja p. U. o dziele prof. L. Sopoćki, wydanym w Beogradzie w r. 1937 pod tytułem „Zasady fotogrametrii”.*

K. Tenczyński

Zememersky Vestnik

Nr. 1 (styczeń) — 1938 r.

Dziesięciolecie prawa katastralnego, które zunifikowało przepisy katastralne austriackie i węgierskie, dostosowując je do nowych warunków.

Określanie powierzchni poszczególnych kultur tej samej nieruchomości. — inż. Jan Petrik. Autor podaje sposób obliczania wpływu, jaki wywiera uwzględnienie mniejszych klas w parceli na wielkość jej dochodu katastralnego.

Inkatalogowanie dróg na Słowaczynie — inż. J. Mikuła. Autor omawia postępowanie stosowane na Słowaczynie przy wciąganiu dróg do operatów katastralnych.

Piśmiennictwo, Sprawy zrzeczeń, różne wiadomości zamykają numer.

Nr. 2 (luty) 1938 r.

Określenie wartości obrotu śruby mikrometru w mikroskopach komparatora — Z. Horak. Autor wyprowadza na podstawie metody najmniejszych kwadratów wzór na określenie odpowiedniej wartości, różniący się od wzoru stosowanego przez Biuro International des Poids et Mesures.

Rozwój oszczędności na obserwacjach w geodezji — inż. dr. J. Hruban. Autor stwierdza, że przez umiejętne zorganizowanie obserwacji można osiągnąć do 60% oszczędności na czasie; omawia także kwestię oszczędności na obliczeniach. Omawia historię tego zagadnienia od czasów Schwedra, pomiaru oraz przeniesienia Speyerskiej bazy do czasów najnowszych.

Numer zamykają nowości piśmiennicze, opis wystawy mierniczej w Bratisławie, sprawy zrzeczeń, różne i personalia.

Inż. St. Kluźniak

Zeitschrift für Vermessungswesen.

Zeszyt 23, z 1 grudnia 1937 r.

Wyrównanie systemów centralnych. — W. Dumke. Autor wskazuje sposób wyrównania centralnego systemu siatki triangulacyjnej, przy czym odpada rozwiązanie dużej ilości równań normalnych przy pomocy algorytmu Gaussa.

Wyprowadzenie średniej elipsy błędów na podstawie prawa błędów płaskich — W. Höpcke.

Nowsze postacie tachymetru Hamer = Fennela i ich zastosowanie. — Karol Fennel. Dzięki umieszczeniu specjalnego diagramu w polu widzenia lunety, tachymetry te umożliwiają bezpośrednio w polu odczytywanie na pionowej łacie różnic wysokości i poziomej odległości.

Kartografia i jej dzisiejsze zadania. — R. Finsterwalder.

Jednolita miara kątowna w służbie mierniczej. Rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z 18.10.1937 r. wprowadzona została jednolita miara kątowna, tj. grad stanowiący setną część kąta prostego. Zmiana podziału na kołach teodolitów ma być przeprowadzona do 1. 4. 1945. Stary 360°-stopniowy podział ma pozostać jedynie dla spórzędnych i siatek geograficznych.

Rozporządzenie o studiach i egzaminach potrzebnych do wyższej służby mierniczej w administracji z 3. 11. 1937 r. Studia wyższe trwają trzy i pół lat i kończą się egzaminem dyplomowym. Warunkiem niezbędnym dla dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest przynajmniej 4-miesięczna praktyka pod kierunkiem inżyniera mierniczego.

Służba przygotowawcza trwa 33 miesiące i odbywa się w ciągu 6 miesięcy w katastrze, 3 m. przy nowych pomiarach katastralnych, 1 m. w hipotece, 6 m. w urzędzie ziemskim, 3 m. w wyższych instancjach urzędów ziemskich, 3 m. w urzędzie pomiaru kraju, 1 m. w państwowym urzędzie pomiaru kraju, 1 m. w służbie aerofoto, 4 m. w wyższej instancji administracji mierniczej, 2 m. do przygotowania pracy próbnej i 3 m. w służbie wybranej przez kandydata. Po ukończeniu tej służby kandydat składa tzw. wielki egzamin państwowy, obejmujący następujące przedmioty: miernictwo, kartografię, kataster, kulturę rolną, planowanie, służbę mierniczą i administrację.

Zeszyt 24, z 15 grudnia 1937 r.

Przeгляд literatury mierniczej i kulturalno-technicznej z r. 1937. — F. Harbert.

Księgi katastralne w formie kartotek. — Radtke.

Nowy przyrząd pomocniczy do utrwalania znaków. — Walter Fischer.

Inż. W. Chojnicki

Geodezist

Nr. 11 — listopad 1937 r.

Zeszyt poświęcony 20-jej rocznicy rewolucji w Z.S.R.R. zawiera następujące artykuły:

XX lat Wielkiego Października i nasze zadania.

Sowiecka geodezja w dwudziestą rocznicę październikowej rewolucji — A. F. Krinczik.

Rezultaty i perspektywy prac naukowych i badawczego instytutu geodezji, aerofotodziej i kartografii. — J. W. Filippow.

Geodezyjne wykształcenie w Z. S. R. R. w ciągu 20 lat. — A. Mizwiszwili. Autor podaje historię rozwoju wyższego szkolnictwa geodezyjnego w Z. S. R. R. i jej stan obecny. Zaraz po rewolucji zostały zorganizowane w dawnym Instytucie Mierniczym w Moskwie dwa wydziały: geodezyjny i przebudowy ustroju rolnego. W roku 1922 wydział geodezyjny dzieli się na cztery sekcje: 1) astronomiczno = geodezyjną, 2) geograficzno = kartograficzną, 3) instru-

mentalną i 4) inżynierską (zastosowanie geodezji do prac inżynierskich).

W roku 1924 powstaje sekcja aerofoto. Wykłady na pierwszych dwóch kursach odbywają się wspólnie dla wszystkich sekcji. Specjalizacja zaczyna się na 3-cim kursie. Okres nauki — 4½ lata. W roku 1930 wydział geodezyjny zostaje przekształcony na oddzielną wyższą uczelnię techniczną pod nazwą Moskiewskiego Geodezyjnego Instytutu (M. G. I.); usamodzielnia się również drugi wydział (przebudowy ustroju rolnego). Powstały w ten sposób instytut dzieli się na pięć oddziałów: 1) astronomiczno = geodezyjny, 2) foto = geodezyjny, 3) kartograficzno = geodezyjny, 4) instrumentoznawstwa geodezyjnego i 5) pomiarów miejskich, który to oddział w roku 1933 zostaje przekształcony na oddział geodezyjno = urbanistyczny. Okres nauczania pozostaje bez zmiany 4½-letni. Specjalizacja rozpoczyna się dla każdego oddziału zaraz na 1-ym kursie. Stan powyższy trwał do roku 1934/35 włącznie. Z początkiem roku akad. 1935/36. M. G. I. został zasadniczo zreformowany; z uczelni jednowydziałowej został przekształcony na uczelnię trzechwydziałową pod nazwą: „Moskiewski Instytut inżynierów geodezji, aerofotodziej i kartografii” (skrót M.I.I.G.A. i K.) Zostały zorganizowane wydziały: 1) geodezyjny z oddziałami astronomiczno = geodezyjnym i aerofoto, 2) kartograficzny i 3) budowy instrumentów geodezyjnych (optyczno = mechanicznych).

Znaczenie prac przy ustalaniu sowieckiej elipsoidy. — prof. F. N. Krasowski.

I tom dużego sowieckiego atlasu świata. — prof. K. A. Saliszczew. Atlas ma zawierać 490 stron o ogólnej powierzchni około 55 m². Wyszedł z druku tom I, zawierający 178 stron o ogólnej powierzchni 20,2 m².

Zadania budowy instrumentów geodezyjnych — prof. B. W. Fiefilow.

Rozwój optyki aerofoto w Z. S. R. R. w dwudziestą rocznicę Wielkiej październikowej rewolucji. — M. Rusinow.

Drugi rozwoju prac aerofotopomiarowych. — J. K. Jucewicz.

Rezultaty prac i zadania w zakresie technologii fotograficznych procesów aerofotodziej — S. S. Gilew.

Sektor zaocznego nauczania i powiększenia kwalifikacji przy Moskiewskim Instytucie inżynierów geodezji, aerofotodziej i kartografii. — A. Mazmiszwili.

O redagowaniu map topograficznych i map w małych skalach. — Major J. J. Stieppie. Kronika.

Nr. 12 — grudzień 1937 r.

O oryginałach map. — Major J. J. Stieppie. Ogólne naładowanie map topograficznych. — Major W. J. Szilow.

O naładowaniu map topograficznych. — A. J. Dulebow.

Topograficzno = geodezyjne prace Kujbyszewskiego hydrowęzła. — inż. M. P. Sirotkin.

Przeгляд prac kartograficznych na kuili ziemskiej na rok 1937 — inż. N. W. Winogradow.

Opis wyszłych z druku map pierwszego dużego sowieckiego atlasu świata — N. W. Winogradow.

Sowieckie mapy.

Starożytna Grecja w V wieku — prof. J. A. Iwanow.

O książce „Chcę być topografem” — woj. inż. M. K. Kudriawciew i st. woj. topograf B. I. Burow.

Dr. inż. Stanisław Jachimowski

Z PRASY KRAJOWEJ

Przegląd Melioracyjny

Zeszyt Nr. 6 (listopad, grudzień) 1937 r.

Podsiękowy system nawodnienia w gospodarce wodnej łąk torfowych. — Dr inż. Jerzy Ostrómecki. Ustalenie odpowiedniego rozstawienia drenów i rowów przy melioracjach torfowisk wymaga traktowania tych urządzeń z punktu widzenia podwójnego zadania odwodnienia i nawodnienia. W związku z tym autor ustala zależność plonu od czynnika wodnego, podając sposób określenia optymalnego dla rozwoju roślin stanu wody gruntuwej. Z określenia tego stanu wynika sposób regulowania wilgotności gleby przy pomocy nawodnień podsiękowych.

Eksploatacja torfu na opał w ramach projektów melioracyjnych i scaleniovych — D. Pronin. Autor zwraca uwagę na marnowanie zasobów torfu opalowego wskutek nieogłdnego i chaotycznego jego wydobywania. Przyczynia się do tego z jednej strony brak podstawy prawnej regulującej sposób eksploatacji, z drugiej zaś szereg niewłaściwości popelnianych w toku prac melioracyjno-scaleniowych.

Zasadniczy bład związany z techniką prac melioracyjno-scaleniowych polega na tym, że szacunek działek na torfach nie uwzględnia jakości i głębokości warstwy torfowej. Wskutek tego przydzielanie działek klasyfikowanych jako zwykle łąki bagienne wywołuje niezadowolnienie uczestników scalenia z powodu niesprawiedliwego podziału.

Aby doprowadzić do racjonalnej eksploatacji torfu, autor radzi: 1) wydawać specjalne zezwolenia na wydobywanie torfu,

oparte na odpowiednim projekcie, 2) szacować działki po zbadaniu wartości opalowej torfu i głębokości jego warstwy, 3) wskazywać w toku prac melioracyjno-scaleniowych powierzchnie przeznaczone do eksploatacji oraz z podaniem sposobu ich użytkowania (w związku z umożliwieniem odpływu wód i ew. założeniem w przyszłości gospodarstwa rybnego).

Czy potrzeba dwóch matek? — Dr M. Rożański. Autor nawiązuje do artykułu inż. C. Zakaszewskiego (*Przegląd Melioracyjny*, zeszyt Nr. 3) pt. „Dziecko dwóch matek”, w którym udział nauk rolniczych w dziedzinie melioracji określony jest słowami: „Zadaniem, celem tkwią melioracje w naukach przyrodniczo-rolniczych; środki, którymi cel bywa osiągniany, należą do techniki”.

Zdaniem autora, należałoby słuszność powyższego wniosku ograniczyć jedynie do „badaczy spraw melioracyjnych”, którzy zmuszeni są posiadać wykształcenie wyższe, zarówno przyrodnicze jak i techniczne. Dla inżynierów-rolników powinny wystarczyć studia techniczne według programu Politechniki Warszawskiej z ew. uzupełnieniem przez dodanie katedry rolnictwa.

Zeszyt zamykają: *Wiadomości z kraju*, *Wiadomości z zagranicy*, *Przegląd Piśmiennictwa*, *Wiadomości różne*.

Inż. Zbigniew Łabęcki

Kalendarz Przeglądu Budowlanego

Red. inż. I. Luft. 2 tomy, str. 2200, rys. 1100, cena 18 zł. Skład Główny: Warszawa, ul. Widok 22.

Przegląd Budowlany wydał małą encyklopedię z zakresu budownictwa, grupując w niej bogaty materiał z wszelkich dziedzin budownictwa. Wydawnictwo obejmuje 85 rozdziałów. Podział treści, jej układ i sposób ujęcia dowodzą, że redakcja przystąpiła do pracy metodycznie po dokładnej analizie materiału.

Przytoczone zalety wydawnictwa wobec względnie niskiej ceny rokuja kalendarzowi szeroki zasięg i trwałe ugruntowanie.

K-i

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

KRONIKA KRAJOWA

Konferencja w sprawie budownictwa wiejskiego.

W dniu 26 lutego r. b. odbyła się konferencja zorganizowana przez Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych, Stowarzyszenie Architektów R. P. oraz Towarzystwo Urbanistów Polskich.

Na konferencji zostały wygłoszone następujące referaty:

- 1) Uwagi do planowania regionu rolnego — inż. arch. R. Pękalski.
- 2) Uwagi do postępowania i sposobu wykonania planów zabudowania osiedli wiejskich — inż. arch. J. Pieńczykowski.
- 3) Urządzenie osiedla wiejskiego — Wł. Kałuba, starosta powiatowy.
- 4) Zabudowa osad na tle reformy rolnej w Polsce. — inż. arch. Z. Celarski.
- 5) Rozplanowanie i urządzenie zabudowań wiejskich z punktu

ktu widzenia potrzeb rolnika. — inż. rolnik Fr. Müller.

- 6) Budownictwo mieszkaniowe i zastosowanie materiałów budowlanych na wsi. — inż. arch. Fr. Piasek.

Rzecz charakterystyczna, że w gronie referentów i w komitecie organizacyjnym konferencji, która właściwie była zorganizowana dla rozpatrzenia i przedyskutowania przede wszystkim kwestii planowania osiedli wiejskich w związku z przebudową ustroju rolnego zabrakło właściwych wykonawców tych prac mierniczych przysięgłych. Tłumaczy się to tym, że organizatorzy nie zwrócili się o udział w przygotowaniu konferencji ani do Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. ani do Kola Inżynierów Mierniczych przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie.

Obecni na konferencji członkowie organizacji mierniczych wzięli w niej udział z własnej inicjatywy, zabierając głos w ożywionej dyskusji, jaka się wywiązała na tle referatów.

Przedstawiciele zawodu mierniczego wielokrotnie prostowali

względnie wyjaśniali kwestie poruszone w referatach, które nie zawsze, traktowały sprawy rzeczowo. Czyż bowiem może być właściwie potraktowana sprawa, skoro o dokładności pomiarów, metodach i instrukcjach pomiarowych, narzędziach mierniczych mówi architekt? Czy mogą być rzeczowo potraktowane zagadnienia, skoro o melioracji, gleboznawstwie, kulturach rolnych i klasyfikacji gruntów rozważa również architekt? Czy dobrze się dzieje, kiedy o planowaniu osiedli wiejskich chce decydować również architekt bez udziału zainteresowanej wsi i bezpośrednich wykonawców prac związanych z jej przebudową—mierniczych przysięgłych. To też organizatorzy konferencji dowiedzieli się w dyskusji od przedstawicieli wsi, że wieś ma odmienne poglądy na kwestie projektowania osiedli wiejskich, że dla posiadaczy gruntów wiejskich, dla racjonalnej gospodarki rolnej, znacznie dogodniejszą formą posiadania są samoistne fermowe kolonie, wydzielone ze wsi. Rzeczowa chłopska argumentacja nie jednego przekonała o niemożliwości ustalenia jednolitych koncepcyj projektowania osiedli, stwierdzając, że kwestie te winny być rozstrzygane zależnie od okoliczności i miejscowych warunków. Jakkolwiek skupienie osiedli wiejskich, przedstawia więcej celową i dogodniejszą formę planowania osiedli ze względów kulturalnych, estetycznych, higienicznych itp., jednak dla racjonalnej ekonomicznej gospodarki ten typ osiedli wiejskich, kiedy zabudowania znajdują się zdala od ich właściwych warsztatów pracy, mniej odpowiada wsi i często nie znajduje zwolenników wśród uczestników przebudowy ustroju rolnego.

Z referatów, z przemówień i dyskusji wynika, że najczęściej powołanym czynnikiem do zajmowania się tymi zagadnieniami jest mierniczy przysięgły, który będąc na miejscu, znając wieś, miejscowe warunki i potrzeby, posiada najczęściej danych do decydowania o typie projektowanych osiedli rustykalnej własności.

Zwrócono uwagę na brak warunków realizacji planów zabudowania wsi, brak opieki nad nowopowstałymi gospodarstwami przy przebudowie ustroju rolnego, brak pomocy gospodarczej dla nowopowstałych osiedli.

Szczególnie utyskiwali rolnicy z terenu na projektodawców nowopowstałych zabudowań wiejskich przeznaczonych dla osadników (w woj. zachodnich), które nie odpowiadają wymogom gospodarstwa wiejskiego, nie nadają się do użytku, a korzystanie z nich wymaga poprostu tresury trzody chlewnej.

Uczestnicy konferencji odnieśli wrażenie, że celem organizatorów tej konferencji było wykazanie potrzeby reaktywowania referatów budowlanych przy wydziałach rolnictwa i reform rolnych urzędów wojewódzkich, które to placówki zostały swego czasu zlikwidowane jako zbędne, uciążliwe i hamujące przebieg operacji agrarnych, a które z braku właściwej pracy wkroczyły w zakres kompetencji i działalności innych działów pracy, oddziaływując ujemnie na wynik przebudowy ustroju rolnego.

Uwzględniając w całej pełni względy ruralistyczne uważamy, że mierniczy przysięgły jest tym jedynym czynnikiem najczęściej kompetentnym, któremu może być powierzone zagadnienie urządzenia wsi bez potrzeby uciekania się do reaktywowania biurokratycznych placówek, które nie wytrzymały próby życia i w praktyce okazały się niepotrzebne. Opracowanie odpowiedniej instrukcji stanowiłoby w tym względzie najzupełniej wystarczającą gwarancję należytego potraktowania ruralistycznych wymagań przez mierniczych przysięgłych w projektach przebudowy ustroju rolnego.

Przedstawiciele Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. i Koła Inżynierów Mierniczych zgłosili do Prezydium Konferencji następujące wnioski, które zgodnie z końcowymi uchwałami konferencji przekazane zostały do wykorzystania organizatorom konferencji.

1) — Ustawa budowlana z r. 1928, uzupełniona ustawą z r. 1936 i rozporządzeniem wykonawczym do niej winny ulec nowelizacji w sensie uproszczenia sporządzania planów zabudowania dla osiedli wiejskich i dostosowania projektów do potrzeb gospodarki rolnej.

2) — Plany zabudowania osiedli wiejskich, sporządzane w związku z przebudową ustroju rolnego, winny stanowić integralną część projektu przebudowy ustroju rolnego, a postępowanie przy ich sporządzaniu, uchwalaniu i zatwierdzaniu winno być jednolite i wykonywane przez władze kierujące przebudową ustroju rolnego.

3) — Nie może być narzucona żadna sztywna forma projektowania osiedli wiejskich, a rozwiązanie jej zależeć winno od warunków miejscowych, z należytym uwzględnieniem potrzeb warsztatów rolnych.

4) — Szczególną pieczę otoczone powinno być realizowanie planów zabudowania osiedli wiejskich, tak samo jak i zagospodarowania, powstałych z przebudowy ustroju rolnego, warsztatów rolnych.

W. Krzyszkowski.

Wykaz zmian w spisie mierniczych przysięgłych do dn. 28 lutego 1938 r.

L. p.	Nazwisko i imię	Siedziba urzędowa biura	Data złożenia przysięgi
I. Otrzymali dekrety miern. przys.			
1	Szczerba Adam inż.	Bachórzec (Lw)	17.IV.1937
2	Bieńkowski Marceł	Białystok (Bł.)	23.VI.1937
3	Kiersnowski Leopold	Białystok (Bł.)	27.VIII.1937
4	Kamiński Edward	Starosielce (Bł.)	27.IX.1937
5	Bazylewicz Włodzimierz	Poznań (Pz.)	8.XI.1937
6	Gorzowski Witold	Grodno (Bł.)	13.XI.1937
7	Sztromajer Stanisław	Biała Podlaska (Lb.)	19.XI.1937
8	Jasiuk Stefan	Wejherowo (Pm.)	23.XI.1937
9	Kot Franciszek	Kraśnik (Lb.)	26.XI.1937
10	Pokrowski Mikołaj	Białystok (Bł.)	30.XI.1937
11	Pietrzak Kazimierz	Brześć n/B. (Pl.)	4.XII.1937
12	Borys Stanisław	Gdynia (Pm.)	6.XII.1937
13	Pazik Ignacy	Wejherowo (Pm.)	28.XII.1937
14	Królikowski Wacław	Siedlce (Lb.)	29.XII.1937
15	Lis Józef	Kryłów (Lb.)	5.I.1938
16	Szremowicz Stefan	Lublin (Lb.)	8.I.1938
17	Budziszewski Adam	Biała Podlaska (Lb.)	17.I.1938
18	Lutyński Tadeusz Stanisław	Tomaszów Lubelski (Lb.)	21.I.1938

II. Wznowili czynności miern. przys.

1	Czerny Bronisław inż.	Tarnopol (Tr.)	2.X.1928
---	-----------------------	----------------	----------

III. Nieczynni miern. przys.

1	Kiersnowski Leopold	Białystok (Bł.)	27.VIII.1937
2	Papeś Stanisław	Tarnowskie Góry (Śl.)	7.XI.1927

IV. Zmieniili siedzibę urzędową biura:

1. Swiba Mieczysław z Lubienia (Kr.) do Rabki Zdroju (Kr.)
2. Waltratus Antoni, inż. z Warszawy (W.) do Włoch (Wr.)
3. Sobolewski Tadeusz z Dąbrowy (Kr.) do Myślenic (Kr.)
4. Herasymowicz Grzegorz, inż. z Radziechowa (Tr.) do Kosowa (St.)

5. Pazder Józef z Krakowa (Kr.) do Kęt (Kr.)
6. Jasiobędzki Brunon z Piotrkowa (Łd.) do Lubomli (Wł.)
7. Grochulski Jerzy, inż. z Tomaszowa Maz. (Łd.) do Stanisławowa (St.)
8. Bronarski Tytus, inż. z Winnik (Lw.) do Lwowa (Lw.)
9. Weychert Tadeusz z Wołomina (Wr.) do Suwałk (Bł.)
10. Rotter Ludwik z Grzymałowa (Tr.) do Chodorowa (Lw.)
11. Spaski Sergiusz z Łodzi (Łd.) do Częstochowy (Kl.)
12. Kornaciewicz Witold, inż. z Siemianowic (Śl.) do Katowic (Śl.)
13. Jakubowska Jadwiga z Hajnówki (Bł.) do Bielska Podlaskiego (Bł.)

KRONIKA ZAGRANICZNA

Przed Międzynarodowym Kongresem Mierniczych w Rzymie.

Międzynarodowa Federacja Mierniczych organizuje co cztery lata, kongresy międzynarodowe mierniczych w celu badania i oceny postępów technicznych i naukowych osiągniętych w miernictwie oraz celem współdziałania w dalszym postępie za pomocą rozpowszechnienia dotychczasowych zdobyczy.

Komitet Permantentny Federacji, na posiedzeniu z dn. 15—18 lipca 1937 r. postanowił, na skutek zaproszenia włoskiego Syndykatu Mierniczych, że VI Kongres Międzynarodowy odbędzie się w październiku 1938 r. w Rzymie. Kongres ten potrwa 4 dni i będzie miał miejsce bezpośrednio po Międzynarodowym Kongresie Fotogrametrycznym, który zostanie zorganizowany przez Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametryczne w tej samej siedzibie, co daje możliwość wzięcia udziału w obydwu kongresach.

Włoski Syndykat Faszystowski Mierniczych z upoważnienia M. F. M. zaprasza rządy i zrzeszenia mierniczych krajów należących do Federacji oraz do niej nie należących, jakoteż instytucje, związki i osoby interesujące się zawodem mierniczym.

Poza tym włoski Syndykat Mierniczych zwraca się do zrzeszeń mierniczych poszczególnych krajów z gorącym apelem o współpracę nad przygotowaniem Kongresu, co miałyby się wyrazić w opracowaniu referatów na tematy wchodzące w zakres porządku obrad.

Prace Kongresu mają się odbywać w pięciu następujących komisjach: 1) Kataster: Nowoczesny kataster ziemski. 2) Ujednostajnienie znaków konwencjonalnych.

Komisja II — Metody i instrumenty. Fotogrametria: 1) Opis i stosowanie nowoczesnego instrumentu topograficznego i jego udoskonalen, 2) Czynności miernicze w pracach fotogrametrycznych, 3) Podręcznik fotogrametrii w szkołach mierniczych.

Komisja III — Urbanizm i plany regionalne: 1) Dostosowanie szczegółowego planu zabudowania do studiów planu regulacyjnego miasta i regionu, 2) Studium planu regulacyjnego z uwzględnieniem oszczędnej budowy dróg, 3) Zoning a własność.

Komisja IV — Szkolnictwo zawodowe: 1) Wyszczególnienie prac, do wykonywania których, według opinii M. F. M., mierniczy jest powołany, 2) Ogólne wykształcenie niezbędne dla mierniczego, 3) Program studiów technicznych. Organizacje zawodowe.

Komisja V — Młodzi mierniczy: 1) Zagadnienia młodych mierniczych. Kwalifikacje niezbędne dla wykonywania zawodu po otrzymaniu dyplomu, 2) Rola młodych mierniczych w organizacji zawodowej i korzyść, jaka wynika z ich uczestnictwa.

Zrzeszenia narodowe mierniczych oraz delegacje rządów krajów należących do Federacji będą mogły przedstawić po jednym referacie na każdy z tematów objętych porządkiem obrad. Re-

feraty winny przedstawiać pogląd danego zrzeszenia narodowego, które bierze na siebie odpowiedzialność za ich treść, Referaty złożone indywidualnie nie będą przyjmowane. Referenci winny brać pod uwagę zasadniczy cel Kongresu, który polega na uwydatnieniu znaczenia zawodu mierniczego przy tworzeniu cywilizacji nowoczesnej oraz wykonywanych przez ten zawod mierniczych czynności samodzielnych. Należy uwzględnić pracę naukową mierniczego i jego działalność społeczną oraz ekonomiczną, których cele są zbieżne z interesem własności nieruchomości, rozpatrywanej jako organizm prawny i ekonomiczny.

Referaty w tłumaczeniach na trzy języki europejskie winny być nadesłane do Komitetu Organizacyjnego Kongresu do dnia 15 czerwca rb.

PRZEGLĄD PRZEPISÓW

I n s t r u k c j a

z dnia 12 czerwca 1937 r. G. K. K. Nr. 1490/P/11/37.

obowiązująca przy wykonywaniu prac pomiarowych, związanych z klasyfikacją gruntów dla podatku gruntowego (ustawa z dnia 26 marca 1935 r.), na obszarze województw centralnych i wschodnich.

I.

PRZYGOTOWANIE MATERIAŁÓW POMIAROWYCH DLA KLASYFIKACJI GRUNTÓW (§§ 33, 34 i 35 ROZPO-
RZĄDZENIA MINISTRA SKARBU Z DN. 20 CZERWCA
1936 R. DZ. U. R. P. Nr. 62, POZ. 453).

A. Zbieranie planów.

§ 1. Zbieranie istniejących materiałów pomiarowych przeprowadzają mierniczy komisje klasyfikacyjnych (urzędów skarbowych) drogą wypożyczenia tych materiałów z instytucji państwowych, samorządowych lub od osób prywatnych. W tym celu mierniczy P.K.K. (urzędu skarbowego) zbiera informacje o miejscach przechowywania istniejących planów, przeprowadza w tej sprawie korespondencję za pośrednictwem P. K. K. (urzędu skarbowego) z odpowiednimi instytucjami lub osobami, względnie na terenie działalności właściwej mu P. K. K. (urzędu skarbowego) nawiązuje z nim w razie potrzeby bezpośredni kontakt.

Po wypożyczeniu istniejących planów mierniczy po stwierdzeniu ich przydatności dla sprawdzenia zarządza sporządzenie z nich odrysów (wykresów) przez podległy mu personel rysowniczy.

W wypadku niemożności wypożyczenia planu do lokalu P.K.K. (urzędu skarbowego) może być delegowany do miejsca przechowywania planu rysownik w celu sporządzenia odrysu, o ile mierniczy uprzednio uzna, że plan nadaje się do sprawdzenia.

§ 2. O zebranych planach mierniczy winien poczynić adnotacje we właściwych rubrykach wykazu, dotyczącego przygotowania materiałów pomiarowych dla klasyfikacji gruntów (wzór M. Sk. nr. 455a/klasyf. gruntów). O planach, oddanych P.K.K. (urzędowi skarbowemu) do całkowitego wykorzystania (na własność) należy odnotować w wskazanym wykazie w rubryce „Uwagi“.

§ 3. Plany wypożyczone należy przechowywać starannie i chronić je od zniszczenia i zabrudzenia. W wypadku korzystania z tych planów przy czynnościach sprawdzających, nie należy z reguły wkreślać na nie jakichkolwiek wyników sprawdzenia.

Niewielkie zmiany, powstałe w wyniku sprawdzenia, mogą być oznaczone na planie w ołówku, z tym jednak, że przed zwrotem planu oznaczenia te winny być z planu usunięte.

§ 4. Plany wypożyczone po wykorzystaniu winny być zwrócone ich właścicielom. O zwrocie każdego planu należy pozyczyć adnotację w wskazanym w § 2 wykazie.

B. Sprawdzenie istniejących planów.

§ 5. Sprawdzenie planu sprowadza się do jego kameralnego przejrzania oraz do sprawdzenia zgodności planu ze stanem faktycznym na gruncie.

§ 6. Kameralne przejrzanie planu winno polegać na szczegółowym jego zbadaniu w celu ustalenia technicznej wartości planu oraz określenia, w jakim stopniu i jakiemu rodzajowi sprawdzenia na gruncie winien podlegać rozpatrywany plan.

§ 7. Przy ustalaniu technicznej wartości planu należy mieć na uwadze: a) rok sporządzenia planu, b) sposób sporządzenia (graficznie, z współrzędnych), c) skalę, d) dane geodezyjne (kątowe i liniowe oraz dokładność ich pomiaru, e) stopień zniszczenia, f) wykazanie na planie lub w załączniku powierzchni całego obszaru objętego planem, względnie jego części, g) skurcz papieru i możliwości jego określenia.

§ 8. Poddawane badaniu plany winny z reguły posiadać wszystkie dane geodezyjne, pozwalające odtworzyć poligon odwodowy wykazanego na planie obszaru. Skala planu winna być 1/5000 lub większa. Skurcz papieru obliczać na podstawie elementów powierzchniowych i liniowych, podanych na planie. Odrzys z planu sporządzać w wypadku, gdy plan nie jest zniszczony; w przeciwnym razie plan winien być odtworzony na podstawie danych geodezyjnych planu (§§ 18 i 19 instrukcji).

§ 9. 1) Plany na obszary leśne, przyjmowane dla klasyfikacji gruntów, mogą nie posiadać pełnych danych geodezyjnych, o których mowa w paragrafie poprzednim, jednak pod warunkiem, że stan planów jest dobry, pochodzą z pomiarów niedawnych i są zgodne z gruntem. Skala tych planów może być 1 : 8400, 1 : 10000 lub większa. Niniejszy ustęp może mieć zastosowanie również do planów na duże obszary łąk bagicennych, w szczególności na Polesiu.

2) Plany scalenia gruntów, wykonanego przed wojną światową na podstawie ustawy rosyjskiej z 1911 r., zawierające dla każdej powstałej w wyniku scalenia parceli wszystkie dane geodezyjne i powierzchnię, mogą być przyjmowane w skali 1 : 8400.

§ 10. Plany stare, zniszczone, bez danych geodezyjnych z reguły należy traktować jako plany nie nadające się do sprawdzenia. Wskazane plany mogą służyć jedynie jako pomocniczy materiał orientacyjny w czasie dokonywania nowych pomiarów na obszarach objętych tymi planami.

§ 11. Plany po ich kameralnym przejrzaniu, o ile nie zostały odrzucone (§ 10), winny być sprawdzone na gruncie w celu stwierdzenia ich zgodności ze stanem faktycznym, tak co do granic zewnętrznych posiadania, jak i sytuacji wewnętrznej.

§ 12. Zakres sprawdzenia planu na gruncie jest zależny od roku wykonania pomiarów, ich dokładności oraz metody sporządzenia planu. Plany, powstałe w wyniku przebudowy ustroju rolnego, wykonane na podstawie wymagań instrukcji technicznych b. Min. Ref. Roln., względnie inne plany sporządzone w wyniku pomiarów, odpowiadających pod względem dokładności wymogom tych instrukcji, o ile nie nastroczają wątpliwości, mogą być sprawdzane jedynie w stosunku do sytuacji wewnętrznej bez potrzeby sprawdzania danych geodezyjnych poligonu obwodowego i zakładania ciągów kontrolnych.

Sposób sprawdzenia planu winien odpowiadać dokładności pomiaru i metodzie sporządzenia planu sprawdzanego, mając na uwadze, by powierzchnie, obliczone na planie sprawdzonym, nie przekroczyły granic błędów powierzchni, podanych w § 31 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1936 roku.

§ 13. Przed przystąpieniem do sprawdzenia planu na gruncie, o ile plan nie jest zniszczony, należy sporządzić zeń matrycę, a następnie z matrycy światłokopię. Matryca winna być wykonana, jako kopia z planu, starannie i dokładnie. Kalka dla matrycy powinna być w dobrym gatunku, nadająca się do prześwietlenia. Z planów o większych obszarach sporządzać matrycę na sekcjach jednakowego wymiaru (50 cm × 50, 50 × 70, 70 × 70 i 70 × 100), umieszczając na nich kompleksy obszaru, określone naturalnymi granicami (drogi, przecinki parcel itp.). Sekcje winny być przenieumerowane, a na pierwszej sekcji należy umieścić w małej skali odręczny rysunek zebrania sekcji. Wymiary sekcji 70 × 100 stosować jedynie w wypadkach, gdy plan oryginalny, z którego sporządza się matrycę, jest zrysowany na sekcjach tego wymiaru.

Linie, cyfry i napisy na matrycy wykreśla się tuszem czarnym lub ołówkiem, stosując się do następujących wskazówek:

a) Na matrycach, sporządzanych z planów przebudowy ustroju rolnego, wykonanych zgodnie z wymaganiami instrukcji technicznych b. Min. Ref. Roln. lub z innych planów, wykonanych w okresie późniejszym i nie ustępujących pod względem dokładności planom przebudowy ustroju rolnego, należy wykreślić i opisać tuszem czarnym: granice zewnętrzne, granice kompleksów i parcel, drogi i rowy, dane geodezyjne, skalę, powierzchnię ogólną, numery i powierzchnie poszczególnych parcel i inne potrzebne, a niezmiennie opisy. Granice użytków, sytuację zmienną oraz opisy, które mogły ulec zmianie — wykreślić i opisać czarnym ołówkiem grafitowym.

b) Na matrycach, sporządzanych z innych planów, wykonanych przeważnie przed wojną światową i opartych na mniej dokładnych pomiarach niż plany, o których mowa w punkcie a), należy wszystkie linie, cyfry i opisy wykreślać i opisywać ołówkiem. Jedynie w wypadku, gdy plan nie nastrocza wątpliwości co do zmian powstałych w położeniu granic zewnętrznych, te ostatnie mogą być wykreślone i opisane na matrycy tuszem czarnym.

§ 14. Wszystkie napisy na matrycy winny być w języku polskim. O ile matryca została wykonana w skali planu oryginalnego, na którym miary długości są podane w prętach lub sążniach, to miar tych nie należy przeliczać na miary metryczne. Powierzchnia ogólna, wykazana na planie oryginalnym w dziesięcinach lub morgach, winna być przeliczona i wpisana na matrycę również w miarze metrycznej (hektarach). Dla ustalenia współczynnika skurczu papieru przy obliczaniu powierzchni, należy na matrycy wykazać powierzchnie kilku niezmiennych w swoich granicach konturów użytków, względnie działek, o ile takowe są podane na planie.

§ 15. Matryca nie powinna być ani składana, ani związana i należy ją przechowywać w stanie rozwiniętym w odpowiednich teczkach lub szufladach.

§ 16. Z wykonanej w powyższy sposób matrycy sporządza się tak zwaną światłokopię roboczą, którą miernicy winien się posługiwać przy dokonywaniu sprawdzenia planu na gruncie.

§ 17. Po sprawdzeniu planu na gruncie na podstawie posiadanej światłokopii roboczej miernicy wniesie na nią spo-

strzeżone i zamierzone zmiany, a następnie wkreśli je na matrycę tuszem czarnym, jak również opisz i wykreśli tuszem niezmienione linie, cyfry i napisy, wykazane na matrycy w ołówku, a ślady ołówka usunie przy pomocy miękkiej gumy.

§ 18. W wypadku zniszczenia planu w znacznym stopniu, należy odtworzyć go w skali 1 : 5000 w miarze metrycznej na podstawie danych geodezyjnych planu oryginalnego i według metody, użytej do sporządzenia tego planu. Odtworzenie planu dokonuje się w ołówku na papierze rysunkowym.

§ 19. W razie braku na oryginalnym planie niektórych danych geodezyjnych poligonu obwodowego, mierniczy winien otrzymać te dane z planów gruntów przyległych lub drogą pomiaru uzupełniającego na gruncie. Po otrzymaniu brakujących danych mierniczy odtworzy plan, jak wskazano w § 18.

§ 20. Posługując się zarówno starym zniszczonym planem, jak również nowym zeń odtworzonym, mierniczy dokonuje na gruncie sprawdzenia granic zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej. Wyniki sprawdzenia i związanych z nim pomiarów mierniczy wkreśli bezpośrednio na plan odtworzony, a w wypadku znacznych niezgodności planu z gruntem, wniosie wyniki pomiarów do dziennika pomiarowego i szkiców polowych, po czym przeniesie je w ołówku na plan odtworzony, z którego następnie sporządzi matrycę ostateczną w tuszu.

§ 21. Plany sporządzone w skali mniejszej od 1 : 5000 za wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 9, należy uprzednio przetworzyć w ołówku na skalę 1 : 5000 w miarze metrycznej, a następnie po ich sprawdzeniu na gruncie, jak wskazano w § 20 — sporządzić z nich w tuszu matrycę ostateczną.

§ 22. Przy odtwarzaniu planów należy mieć na uwadze, aby:

- a) na planach, sporządzonych z współrzędnych dla poligonów obwodowego i związkowych, odchyłka w kątach nie przekroczyła $1.5\sqrt{n}$ (n — liczba kątów), a w współrzędnych — długość $fL = 0.00035L + 0.0105\sqrt{L} + 0.035$, zwiększonej o 50% (L — długość poligonu);
- b) na planach, sporządzonych sposobem graficznym dla poligonów obwodowego i związkowych, linijska odchyłka nie powinna przewyższać 1 : 200.

§ 23. Sprawdzenie planu na gruncie winno polegać:

- 1) Na obejściu obwodnicy i stwierdzeniu zgodności faktycznego położenia granic zewnętrznych posiadłości z granicami, wykazanymi na planie, sprawdzeniu nazw i położenia granic gruntów przyległych, dokonaniu pomiarów sprawdzających niektórych boków obwodnicy pomiędzy narożnikami, których położenie nie uległo zmianie. Różnica między długością boku, otrzymaną z pomiaru, a wykazaną na planie lub wziętą z niego za pomocą cyrkla i podziałki (po uwzględnieniu skurczu papieru) nie powinna przekraczać 1 : 150.
- 2) Na pomiarze uzupełniającym zmian, zaszytych w położeniu granic zewnętrznych.
- 3) Na położeniu ciągów kontrolnych między niezmienionymi punktami obwodnicy z jednoczesnym sprawdzeniem i ewentualnym pomierzeniem położonej wzdłuż ciągów sytuacji. Ciągi kontrolne należy zakładać w ten sposób, by w miarę możliwości równomiernie przecinały poligon obwodowy i łączyły najbardziej ku sobie zbliżone punkty przeciwległych stron obwodnicy. Kąty wierzchołkowe ciągów kontrolnych winny być bliskie 180°.
- 4) Na sprawdzeniu drogą wywiadu i pomiaru sytuacji wewnętrznej. Sprawdzeniu winny podlegać granice użytków,

przewidzianych w ustawie o klasyfikacji gruntów. Przy pomiarze granic użytków należy obejmować pomiarem charakterystyczne załomy tych granic, natomiast drobne krzywizny pomijać.

§ 24. Pomiary uzupełniające obwodnicy należy wykonywać tą samą metodą, jaką wykonano pomiar dla sporządzenia planu sprawdzanego.

§ 25. Jeżeli pomiar uzupełniający obwodnicy dotyczyć będzie wypadku, gdy faktyczną granicę obszaru stanowi środek rzeki, jeziora lub wąwozu, wówczas od ciągu poligonowego (linii magistralnych) należy mierzyć rzędne do obydwóch brzegów rzeki, jeziora lub wąwozu, przy czym:

- a) przy szerokości rzeki, jeziora lub wąwozu nie przekraczającej 20 metrów, rzędne do bliższego i przeciwległego brzegu należy mierzyć taśmą; długość rzędnych do przeciwległego brzegu nie powinna przekraczać 40 metrów;
- b) przy szerokości rzeki, jeziora lub wąwozu od 20 do 50 m rzędne do bliższego brzegu należy mierzyć taśmą, do przeciwległego zaś brzegu — dalmierzem; długość rzędnych do przeciwległego brzegu nie powinna przekraczać 70 m;
- c) przy szerokości rzeki, jeziora lub wąwozu ponad 50 m na przeciwległym brzegu należy zakładać osobny ciąg poligonowy, od którego rzędne do tego brzegu należy mierzyć taśmą; długość tych rzędnych nie powinna przekraczać 20 m.

Jeżeli faktyczną granicę danego obszaru stanowi nie środek, lecz bliższy brzeg rzeki, jeziora lub wąwozu, wówczas rzędnych do przeciwległego brzegu nie należy mierzyć.

§ 26. Granice z rzekami i drogami publicznymi należy w czasie sprawdzania planu przyjmować według ich faktycznego położenia na gruncie. Charakter dróg zaznaczać na światłokopii lub w szkicowniku polowym odpowiednim skrótem (pr. — droga prywatna, pu — droga publiczna).

§ 27. Jeżeli obszar gruntów, wykazany na planie gromady lub jej części przecina tor kolejowy, to mierniczy podczas reambulacji planu (lub przy dokonywaniu nowych pomiarów) winien zdjąć z gruntu pas wyłączenia gruntów kolejowych, a w granicach tego pasa — grunty pod torem kolejowym.

Przy pomiarze należy uważać za grunty pod torem kolejowym:

- a) torowisko (grunty pod torem i urządzeniami technicznymi wraz z przylegającymi ścieżkami);
- b) grunty pod budynkami, placami do ładowania i drogami dojazdowymi;
- c) z każdej strony toru przylegające pasy gruntów, o ile ich szerokość w rzucie poziomym nie przekracza 3 metrów.

Zdjęcie granic gruntów pod torem kolejowym winno być z reguły wykonywane za pomocą domiarów, branych do tych granic od boków ciągów, biegnących wzdłuż granic pasa wyłączenia, natomiast należy unikać wykonywania jakichkolwiek pomiarów na gruntach pod torem.

Przy pomiarze domiarów — posługiwać się przyzmatem i taśmą mierniczą.

§ 28. Przy pomiarze sytuacji wewnętrznej stosować jak najszerszą metodę szybkiego optycznego pomiaru długości za pomocą łań i dalekomierza. Odległości odczytywane na łańach dalekomierza nie mogą przy pomiarze sytuacji wewnętrznej przekroczyć 200 m. Poza tym szczegóły mogą być mierzone za pomocą rzędnych i odciętych, posługując się przyzmatem i taśmą mierniczą. Dla pomiaru mogą być również stosowane cią-

gi busolowe z jednokrotnym pomiarem długości, ciągi tachymetryczne przy odległości stanowisk, nie przekraczających 150 m, lub ciągi poligonowe przy jednokrotnym pomiarze kątów oraz boków taśmą 20-metrową.

§ 29. Wyniki pomiarów uzupełniających, o ile nie dadzą się wrysować wprost na światłokopii roboczej, należy przedstawić w dziennikach pomiarowych i szkicach polowych.

§ 30. Sprawdzenie na gruncie planów, sporządzonych w wyniku przebudowy ustroju rolnego w myśl wymagań instrukcji technicznych b. Min. Ref. Rol., winno polegać z reguły na stwierdzeniu zgodności sytuacji wewnętrznej planu ze stanem faktycznym na gruncie, natomiast sprawdzenie granic zewnętrznych (obwodnicy) i zakładanie ciągów kontrolnych dla sprawdzenia poligonu obwodowego winno być stosowane tylko w wypadkach wyjątkowych, gdy plan nastręcza wątpliwości co do prawidłowości jego wykonania. Odchyłki kątowe i linijne ciągów nie powinny przekraczać wielkości, podanych w p. a) § 22 instrukcji.

§ 31. Odchyłki dla ciągów kontrolnych i dla ciągów, odnoszących się do pomiarów uzupełniających poligonu obwodowego, nie powinny przekraczać:

- a) dla planów, sporządzonych z współrzędnych — wielkości, podanych w p. a) § 22,
- b) dla planów, sporządzonych sposobem graficznym — 1:200L (L — długość ciągu).

§ 32. Po zakończeniu sprawdzenia planu na gruncie mierniczy z dokonanych czynności sporządza protokół według następującego wzoru:

Protokół.

W dniach 193 roku Mierniczy Powiatowej Komisji Klasyfikacyjnej w (Urzędu Skarbowego w) (imię i nazwisko) dokonał na gruncie sprawdzenia planu posiadłości gruntowej(ych), położonej(ych) w gromadzie gminie powiecie województwie sporządzonego w roku przez mierniczego (nazwisko).

Czynności, związane ze sprawdzeniem zgodności planu ze stanem faktycznym na gruncie zostały przeprowadzone w obecności i na podstawie wskazań sołtysa i 2 przedstawicieli gromady zgodnie z § 39 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1936 r. do ustawy o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego.

Dnia 193 roku Mierniczy. (—)

Sołtys (—)

Przedstawiciele gromady (—)

§ 33. Po opracowaniu wyników pomiarów sprawdzających mierniczy, zgodnie z § 17 instrukcji, wniesie je na matrycę ostateczną. Wszelkie obliczenia, związane z tym opracowaniem należy prowadzić starannie i systematycznie. Sprawdzenie planu mierniczy zakańcza pisaniem krótkiej opinii technicznej o wynikach sprawdzenia.

§ 34. Materiały, otrzymane w związku ze sprawdzeniem planu mierniczy kompletuje i zszywa w operacie technicznym. Do materiałów należą: protokół (§ 32), światłokopia robocza, plan odtworzony w ołówku, dzienniki pomiarowe i szkice polowe, obliczenia i opinia techniczna.

Operat techniczny należy przechowywać w obwolecie

gromady, w skład której wchodzi posiadłość objęta sprawdzonym planem.

C. Nowe pomiary.

a) Pomiary naziemne.

§ 35. Niewielkie obszary posiadłości gruntowych, nie posiadające planów, a położone między gruntami, posiadającymi plany, winny być z reguły objęte nowym pomiarem. Niewielkie obszary, przylegające do gruntów posiadających plany, należy również objąć nowym pomiarem w celu zamknięcia granic posiadłości lub gromady.

§ 36. Pomiar obszarów, o których mowa w paragrafie poprzednim należy wykonywać po sprawdzeniu wszystkich zabranych istniejących planów gruntów przyległych.

§ 37. Podstawą pomiaru winna być sieć poligonowa składająca się z poligonu obwodowego i związkowych ciągów poligonowych, licząc mniej więcej zależnie od figury i warunków terenu jeden ciąg związkowy na każde 300 ha obszaru.

Kąty poligonu obwodowego i związkowych ciągów poligonowych należy mierzyć przy dwóch położeniach lunety sprawdzonym, jednonimutowym teodolitem, a boki mierzyć dwukrotnie stalową taśmą 20 metrową. Z dwóch wyników należy brać średnią arytmetyczną, zaokrąglając ją do 5 cm. Różnica „d” między wynikami 2 pomiarów jednej i tej samej linii L powinna się zawierać w niżej podanych granicach zwiększonych o 25%:

a) na terenie sprzyjającym pomiarom

$$d = 0.0002L + 0.006 \sqrt{L + 0.02}$$

b) na terenie średnim

$$d = 0.00025L + 0.0075 \sqrt{L + 0.025}$$

c) na terenie nie sprzyjającym pomiarom

$$d = 0.00035L + 0.0105 \sqrt{L + 0.035}$$

Boki poligonu nachylone do poziomu pod kątem większym od 30°, winny być zredukowane na poziom.

Punkty końcowe części obwodnicy o bokach krótszych od 100 m należy łączyć związkowym ciągiem poligonowym.

§ 38. Kąty i długości boków, wykazane na planach gruntów przyległych, o ile dokładność ich pomiaru odpowiada wymogom § 37 instrukcji, winny być przez mierniczego wykorzystane dla sporządzenia planu mierzonego obszaru. Pomiar niektórych z tych elementów w celu ich sprawdzenia winien być wykonany na gruncie jedynie w razie otrzymania niedopuszczalnych odchyłek przy wyrównaniu poligonu obwodowego.

§ 39. Pomiar sytuacji wewnętrznej należy wykonywać zgodnie z wskazaniami § 28 niniejszej instrukcji.

§ 40. Przed przystąpieniem do pomiaru zewnętrznych granic obszaru oraz położonych wewnątrz granic posiadłości gruntowych mierniczy ustali w obecności sołtysa oraz 2 przedstawicieli gromady położenie tych granic według ich stanu faktycznego, zaś punkty ich załamania utrwali znakami pomiarowymi. Wskazane znaki stanowią: pal drewniany o średnicy co najmniej 10 cm i długości 1 metra, zakopany w ziemię na głębokości 50 cm. W promieniu 50 cm naokoło pala wykopuje się rowek szerokości łopaty, ziemią z którego obsypuje się wystającą część pala.

Jeżeli w punktach załamania istnieją znaki graniczne (kopce), to w tym wypadku znaków pomiarowych czynić nie należy.

§ 41. W wypadku, gdy część granicy mierzonego obszaru stanowi jednocześnie granicę gromady, a powierzchnia obszaru nie jest mniejszą od 200 ha, należy w 2 miejscach tej części granicy utrwalić punkty załamania w ten sposób, że w każdym miejscu 3 kolejno następujące po sobie punkty załamania, położone przy bokach dłuższych, zastabilizować znakami naziemnymi i podziemnymi przez:

- a) postawienie w każdym z tych punktów słupa drewnianego o średnicy co najmniej 0.15 m i długości 1.2 m z poprzeczką u dołu, wkopanego na 0.5 m w ziemię;
- b) założenie pod słupem centrycznie trwałego znaku podziemnego w postaci rurki drenarskiej, butelki szyją ku dołowi; lub kamienia polnego z wyłobionym krzyżem i
- c) usypanie wokół słupa kopca z ziemi dobrze ubitej wysokości 0.5 m i średnicy u podstawy 1 m; słup pod kopcem powinien wystawać na 0.2 m.

Jeśli warunki miejscowe na to pozwolą wskazane jest zamiast słupa drewnianego stawiać słup betonowy o wymiarach: u dołu 0.20×0.20 m, u góry 0.15×0.15 m, wysokości 0.70 m, zakopanego w ten sposób, by wystawał nad ziemią na 0.2 m.

W tym wypadku kopca sypać nie należy.

Zastabilizowane w sposób powyższy punkty na obwodnicy winny być wyznaczone w miejscach, zabezpieczających ich trwałość, wybrane spośród punktów, podlegających utrwaleniu zgodnie z § 40 instrukcji i odpowiednio oznaczone na planie.

§ 42. Po dokonaniu wszystkich czynności pomiarowych na gruncie mierniczy sporządza protokół zgodnie z wzorem, podanym w § 32 niniejszej instrukcji z następującymi zmianami:

Słowa „sprawdzenia planu” zastępuje się słowami „nowego pomiaru”, słowa „sporządzonego w roku ... przez miernicze-go . . . (nazwisko)” — opuszcza się i słowa „związane ze sprawdzeniem zgodności planu ze stanem faktycznym” zastępuje się słowami: „związane z nowym pomiarem według stanu faktycznego”.

§ 43. Plan gruntów pomierzonego obszaru należy sporządzić w układzie współrzędnych prostokątnych na podstawie południka magnetycznego.

Dla poligonu obwodowego i związkowych odchyłki w kątach i współrzędnych nie powinny przekraczać wielkości, podanych w p. a) § 22 instrukcji.

§ 44. Poligony należy wyrównywać w ten sposób, iżby poprawki otrzymane dla nich z obliczenia sąsiednich poligonów wzajemnie się dopełniały. Jeżeli poligony mają punkt węzłowy, to odchyłki należy rozrzucać z uwzględnieniem wag poszczególnych ciągów poligonowych.

§ 45. Plan winien być sporządzony w skali 1 : 5000 w miarze metrycznej. Dla sekcji planu obowiązują wymiary, podane w § 13 niniejszej instrukcji.

§ 46. Treść napisów na planie, ich rozmieszczenie oraz zakolorowanie planu należy wykonywać według wzoru planu (wzór Nr. 1).

§ 47. Wszystkie materiały, dotyczące nowego pomiaru i sporządzenia planu, mierniczy kompletuje w operacie technicznym tak, jak wskazano w § 34 instrukcji, z wyjątkiem opinii technicznej jako zbędnej.

§ 48. Z planu otrzymanego z nowego pomiaru należy sporządzić matrycę, a następną potrzebną ilość światłokopii, jako podkładu pomiarowego dla planów klasyfikacyjnych.

b) Pomiary na podkładzie aerofotogrametrycznym.

§ 49. Pomiary na podkładzie aerofotogrametrycznym do celów klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego składają się z następujących czynności:

- a) pomiar granic posiadłości i miejscowości (gromad większych miast),
- b) pomiar granic konturów klasyfikacyjnych.

§ 50. (1) Podkład aerofotogrametryczny, nazywany w następnych paragrafach niniejszej instrukcji w skrócie „aerofoto”, używany będzie do pomiarów w następujących postaciach:

- a) „odbitki stykowe” — są to luźne karty o wymiarach $180 \text{ mm} \times 180 \text{ mm}$ i stanowią bezpośrednie (nieprzetworzone) reprodukcje zdjęć lotniczych w skali przybliżonej około 1 : 10.000 względnie około 1 : 12.500;
- b) „fotoszkie” — są dopasowanymi w przybliżeniu odbitkami stykowymi, naklejonymi na kartonach o wymiarach $418 \text{ mm} \times 592 \text{ mm}$;
- c) „fotoplany ostateczne” — są to przetworzone na skalę 1 : 5000 (miary metrycznej) zdjęcia lotnicze, naklejone na płyty aluminiowe o wymiarach $592 \times 836 \text{ mm}$ lub $592 \times 418 \text{ mm}$ i stanowią fotograficzne plany, czyli wierne odwzorowanie danego terenu w rzucie prostokątnym na płaszczyznę poziomą;
- d) „fotoplany robocze” — są to reprodukcje fotoplanów ostatecznych, na zwykłym grubym papierze fotograficznym o wymiarach $592 \times 450 \text{ mm}$.

(2) Fotoplany jak i fotoszkie winny być starannie chronione przed wilgocią, zamoczeniem, silnym działaniem promieni słonecznych itp., ze względu na to, że matowy papier fotograficzny, na którym jest sporządzony podkład aerofoto, ulega pod wpływem powyższych czynników szybkiej deformacji i zniszczeniu.

§ 51. (1) Pomiarową jednostkę terenową, w zastosowaniu do której wykonywane będą czynności pomiaru granic posiadłości gruntowych stanowi:

- a) obszar gruntów posiadłości gruntowej lub jej części, zamknięty w jednej obwodnicy, o ile ta posiadłość gruntowa nie wchodzi w skład podatkowej jednostki zbiorowej;
- b) obszar gruntów podatkowej jednostki zbiorowej lub jej części, zamknięty w jednej obwodnicy.

(2) Jeśli posiadłość gruntowa (podatkowa jednostka zbiorowa) składa się z dwóch lub więcej obszarów, przedzielonych innymi posiadłościami gruntowymi, wówczas każda, zawarta w jednej obwodnicy, część tej samej posiadłości gruntowej nazywana zostanie działem.

Działy należy numerować kolejno cyframi rzymskimi zaczynając od I-go, dla każdej posiadłości gruntowej.

(3) Podatkową jednostką zbiorową nazywamy zespół posiadłości gruntowych lub ich części.

Pomiarowi podlegają tylko te granice posiadłości gruntowych w skład zespołu wchodzące, które są niezbędne dla odтворzenia granicy całości obszaru podatkowej jednostki zbiorowej lub jej poszczególnych działów.

§ 52. (1) Jednostkę terytorialną, w stosunku do której wykonywane będą czynności pomiarowo-kłasyfikacyjne oraz sporządzane będą plany klasyfikacyjne, stanowi zamknięty w jednej obwodnicy obszar lub część obszaru miejscowości, tj. gromady wiejskie lub miasta.

(2) Jeśli obszar poszczególnej miejscowości (gromady wiejskiej lub miasta) składa się z dwóch lub więcej części, prze-

dzielonych obszarami innych miejscowości, — wówczas każda, zawarta w jednej obwodnicy, część obszaru danej miejscowości nazwana zostanie działem.

Działy należy numerować kolejno cyframi rzymskimi, zaczynając od I-go, dla każdej miejscowości (gromady).

(3) Obszary wszystkich posiadłości gruntowych i wszystkich podatkowych jednostek zbiorowych, wchodzących w skład danej miejscowości — stanowią łącznie obszar gruntów tej miejscowości (gromady wiejskiej lub miasta), zawarty w jednym lub więcej działach. (d. n.)

Pismo okólne

Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Nr. B. P. I—1/6 z dnia 20 grudnia 1937 r.

w sprawie służby melioracyjnej w Ministerstwie.

W związku z zarządzeniem Ministerstwa z dnia 30 sierpnia 1937 r. Nr. B. P. I—1/3 w sprawie służby melioracyjnej w Ministerstwie (*Dz. Urz. M-stwa* Nr. 9, poz. 91) postanawiam, co następuje:

1) Sprawy wodne i melioracyjne, należące do właściwości Ministerstwa (Wydziału Studiów i Programów Melioracyjnych, Wydziału Techniczno Melioracyjnego) — z wyjątkiem spraw finansowych Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej — a zastrzeżone w myśl obowiązujących przepisów do kompetencji Dyrektora Departamentu w Ministerstwie (§§ 10, 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25.VIII.1926 r. *Monitor Polski* Nr. 203, poz. 578 oraz Tymczasowy Regulamin Ministerstwa) będą decydowane i załatwiane przez Głównego Inspektora Melioracyjnego przy Ministerstwie.

2) Główny Inspektor Melioracyjny zostaje upoważniony do wydawania zastrzeżonych władzy naczelnej orzeczeń i decyzji w sprawach wodno prawnych i wodno melioracyjnych, o ile w poszczególnych przypadkach Minister nie zastrzeże ich do swej aprobaty.

3) Główny Inspektor Melioracyjny będzie współpracował bezpośrednio z innymi jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa w sprawach, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Minister *J. Poniałowski*.

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych

Nr. 12 z dnia 15 grudnia 1937 r.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 12 października 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o pożyczkach z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej *Dz. U. R. P.* z 5.XI.37 r. Nr. 77, poz. 556):

Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 19 listopada 1937 r. w sprawie trybu postępowania przy ustalaniu kwalifikacji naukowo twórczych kandydatów na stanowiska kierowników wydziałów, działów i poddziałów Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego (*Monitor Polski* z 29.XI.37 r. Nr. 275, poz. 429).

Instrukcja Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 15 listopada 1937 r. do ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. o zalesianiu niektórych nieużytków (*Dz. U. R. P.* Nr. 56, poz. 406).

Nr. 1 z dnia 15 stycznia 1938 r.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 10 listopada 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie utworzenia bezwrotnych stypendiów dla studentów szkół wyższych (*Dz. U. R. P.* z 11.XII.37 r. Nr. 84, poz. 611):

Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Nr. B.P. I—2/30 z dnia 20 grudnia 1937 r. w sprawie utworzenia referatu melioracyjnego w Święcianach woj. wileńskiego.

Pismo okólne Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Nr. B. P. I—1/6 z dnia 20 grudnia 1937 r. w sprawie służby melioracyjnej w Ministerstwie.

Wykaz siedzib Komisarzy Ziemi, Komisarzy Ochrony Lasów i Referatów Melioracyjnych według stanu na dzień 1 stycznia 1938 r.

Nr. 2 z dnia 15 lutego 1938 r.

Pismo Państwowego Banku Rolnego z dnia 27 grudnia 1937 r. Nr. 19163/Bank w sprawie zmiany oprocentowania rachunków prowadzonych w Oddziałach Państwowego Banku Rolnego.

Okólnik Nr. 14 Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Nr. Fr. I/5 z dnia 15 stycznia 1938 r. w sprawie obowiązków organów administracji reform rolnych w związku z rachunkowością Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Pismo okólne Ministerstwa R. i R. R. Nr. Fr. I/9 z dnia 26 stycznia 1938 r. w sprawie kosztów hipotecznych w rachunkowości Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

WARUNKI PRENUMERATY PRZEGLĄDU MIERNICZEGO W ROKU 1938.

Prenumerata roczna — 24 zł. półroczna — 12 zł, kwartalna — 6 zł.

Członkom Stowarzyszenia Mierniczych Prziśiętych R. P., Koła inżynierów Mierniczych przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie i Izby Inżynierskiej we Lwowie przysługuje 20% zniżka. Praktykantom mierniczym, odbywającym praktykę u mierniczych przziśiętych, w instytucjach państwowych i samorządowych (zaświadczeni) — 30% zniżka.

Prenumeratę należy wpłacać na konto w P. K. O. — 4376 — Przegląd Mierniczy.

Redaktor odpowiedzialny i wydawca Wacław Krzyszkowski, mierniczy przziśięty.

Drukarnia Społeczna, Pl. Grzybowski 3/5. Tel. 205-80.

STOWARZYSZENIA MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH R. P.

Warszawa, Czackiego 3/5 m. 25, tel. 602-93. Sekretariat czynny w godz. 10 — 14.

Echa wystąpienia STOMP w sprawie projektu ustawy o tytule inżyniera.

W związku z ukazaniem się anonimowych enuncjacji o poziomie notatki brukowej, omawiających wystąpienie Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. w sprawie projektu rządowego o tytule dyplomowanego inżyniera i inżyniera, Zarząd Główny stwierdza:

I. że znaczny odsetek mierniczych przysięgłych posiada dyplomy, które opiewają, że wydała je Państwowa Komisja Egzaminacyjna przy Politechnice Warszawskiej. Dla potwierdzenia tego niżej podajemy reprodukcję fotograficzną takiego dyplomu.

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
PRZY POLITECHNICIE WARSZAWSKIEJ
DLA PRZEPROWADZENIA EGZAMINÓW NA MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH
(GEOMETRÓW KL II)

ŚWIADECTWO.

PANI POKORSKA ANIELA

URODZONA DNIEM 14 SIERPNIA — ROKU W WARSZAWIE
DOPUSZCZONA DO EGZAMINU NA ZASADZIE ŚWIADECTWA Z UKOŃCZENIA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY MIERNICZEJ W WARSZAWIE
I ŚWIADECTW ODBYWA PRZEPISANEJ PRAKTYKI MIERNICZEJ, ZŁOŻYŁA Z WYNIKAMI POMYSŁNYM EGZAMIN NA MIERNICZEGO
PRZYSIĘGŁEGO (GEOMETR KL II)

NA TEJ ZASADZIE, ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA WYŻNĄ REJONIOWYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO I MINISTRA
ROBÓT PUBLICZNYCH Z DNIA 8 LUTEGO 1922 ROKU N 1224 IV 22 WYDAJE SIĘ NINIEJSZE ŚWIADECTWO. UPRAWNIAJĄCE

P. POKORSKĄ ANIELE

OD UŻYWANIA TYTUŁU

MIERNICZEGO PRZYSIĘGŁEGO (GEOMETRY KL II)

I WYKONYWANIA PRAKTYKI ZAWODOWEJ PO ODEBRANIU OD NIEJ PRZEPISANEJ PRZYSIĘGI I ZAPISANIU JEJ NA LIŚCIE
MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH PRZEZ MINISTERSTWO ROBÓT PUBLICZNYCH

CZŁONKOWIE KOMISJI:
Dł. ST. NIEDZIEMSKI, H. JANKOWSKI,
Dł. E. KAPLINSKI, H. S. RULIŃSKI,
Dł. W. PODOBIŁSKI, Płk. E. WARCHAŁOWSKI

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI:
Prof. A. POŃKOWSKI

WARSZAWA, W KWIEŃNIU 1928 R.

№ 44

PANI POKORSKA ANIELA ZŁOŻYŁA W DNIE 12 maja 1928 r. PRZYSIĘGĘ
SŁUBOWĄ I ZOSTAŁA ZAPISANA NA LIŚCIE MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH DANA 20 1928 r.

Ponieważ charakter, zadania i zakres kompetencji obecnych komisji egzaminacyjnych na mierniczych przysięgłych (przewodniczącymi tych komisji są stale profesorowie politechniki) w związku z ustawą z dn. 15 lipca 1925 r. nie uległ zmianie, nie więc dziwnego, że w praktyce dla ściślejszego określenia miejsca urzędowania wymienionych komisji jest używana nazwa Państwowa Komisja Egzaminacyjna na mierniczych przysięgłych przy Politechnice Warszawskiej w odróżnieniu takiejże Komisji we Lwowie, której miejsce urzędowania jest przy Politechnice Lwowskiej;

II. że istotnie po odbyciu praktyki przez inżynierów mierniczych co najmniej dwuletniej, a przez mierniczych co najmniej pięcioletniej, i złożeniu egzaminu przed Państwową Komisją Egzaminacyjną na mierniczych przysięgłych następuje wyrównanie kwalifikacji zawodowych, powołujemy się tutaj na dokument zupełnie miarodajny w tym względzie — stanowisko b. Ministerstwa Robót Publicznych, które w piśmie swym (L. dz. III—94/24) stwierdza, że „dla uzyskania stanowiska mierniczego przysięgłego Ministerstwo Robót Publicznych stwarza dwie drogi — jedną przez ukończenie wydziału mierniczego na jednej z Politechnik polskich — drugą przez ukończenie specjalnych szkół

mierniczych, przy czym wyrównanie kwalifikacyj osiąga się przez stosowną praktykę i wykazanie się przed specjalnymi komisjami z umiejętności „samodzielnego wykonywania zawodu“.

Konferencja w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych.

W dniu 18 lutego r.b. odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych w Wydziale Scalenia i Regulacji Rolnych konferencja w sprawie wzoru umowy na prace scaleniowe.

Z ramienia Stowarzyszenia brała udział w obradach delegacja w składzie: inż. Wł. Surmacki, inż. Z. Wojtkiewicz, E. Dembek (Zarząd Główny), Z. Gintowt = Dziewałowski (Lublin), Wł. Manitius (Wołyń).

Podstawą konferencji był memoriał, złożony w dniu 4 lutego r.b. do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych przez Zarząd Główny STOMP. Memoriał ten zawierał cały szereg postulatów oraz proponowanych poprawek do istniejącego wzoru umowy.

Między innymi memoriał zawierał zasadniczy postulat Zarządu Głównego: uniezależnienie terminu wypłaty rat wynagrodzenia za prace pomiarowe od daty wydania orzeczenia w I-ej, czy w II-ej instancji.

Po wyczerpującej dyskusji uzgodniono następujące kwestie: a) zwiększenie liczby rat wynagrodzenia za prace pomiarowe, b) wysokość raty została ustalona w stosunku do faktycznego nakładu pracy za poszczególne czynności, c) przyśpieszenie terminu wypłaty za wykonanie czynności pomiarowych oraz d) zmniejszenie rat wypłat do wysokości 5%, zależnych od postępowania formalno = prawnego, dotyczącego zatwierdzenia wykazów starego stanu posiadania i szacunku gruntów oraz projektu scalenia.

Oprócz tego omówiono i przyjęto szereg drobniejszych poprawek do wzoru umowy, precyzujących ściślej prawne kwestie, szczególnie dotyczące biorącego zlecenie.

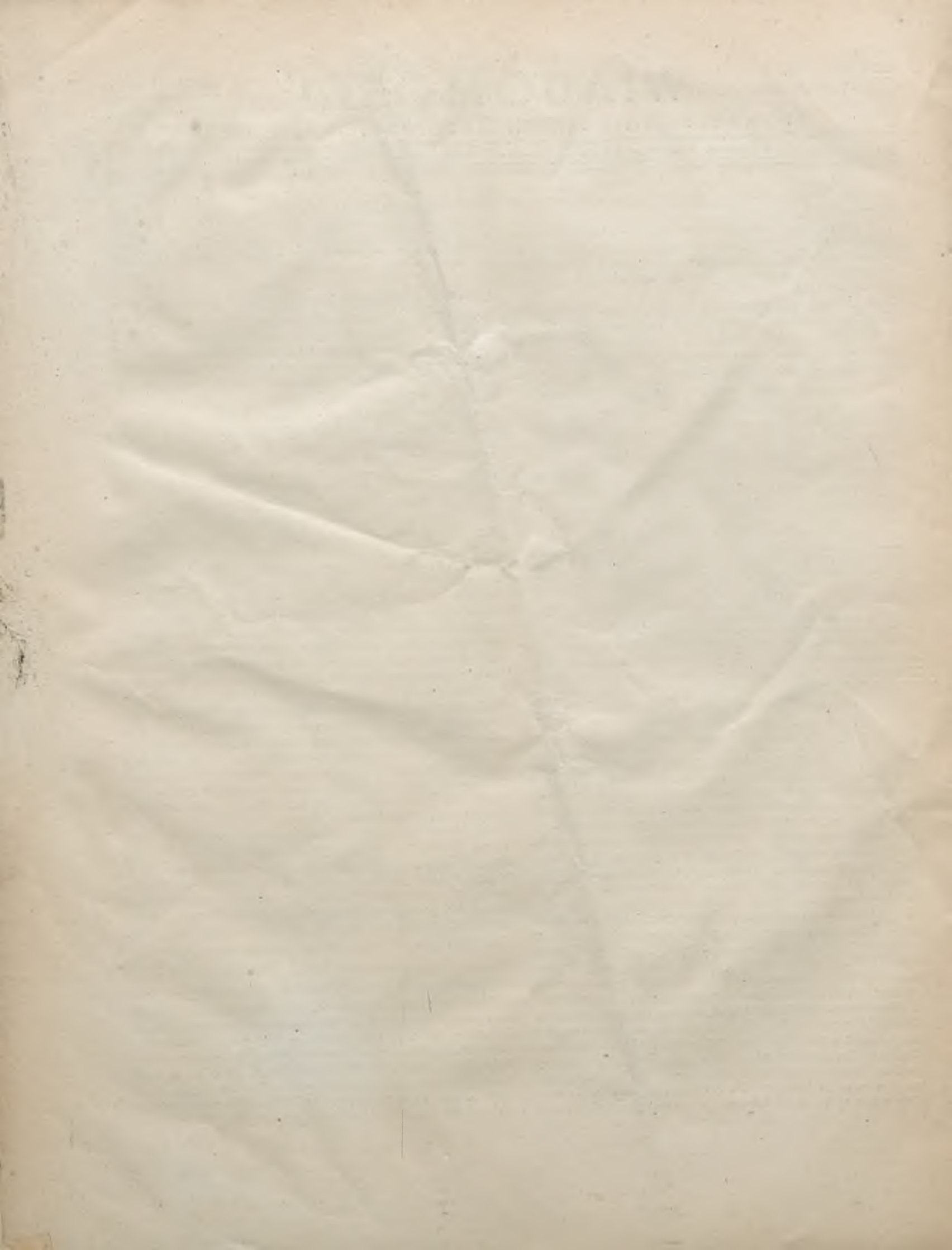
Ministerstwo przychylnie ustosunkowało się do postulatu, aby za scalenie lasów z szacunkiem drzewostanów i w wypadku opracowywania planu zabudowania na podstawie prawa budowlanego była ustalona oddzielna zapłata, ponad normy dotychczasowe, przewidziane w umowie.

Przedstawiciele Stowarzyszenia wysunęli propozycję wstawienia do umowy warunku, określającego do jakiej kategorii trudności praca została zaliczona przy zawarciu umowy, a to w tym celu, by po opracowaniu projektu strony mogły poddać rewizji ceny umowne, o ile okażą się zmiany w rodzaju i ilości elementów początkowo służących do określenia norm wynagrodzenia. Ministerstwo wyraziło zgodę na rozważenie powyższej propozycji.

Z. W.

Ulgi kolejowe na Zjazd Wileński.

Na skutek dalszych starań Zarządu Głównego STOMP Ministerstwo Komunikacji przyznało uczestnikom IV-go Zjazdu Delegatów STOMP (za okazaniem legitymacji członkowskiej i dowodu osobistego oraz po wykupieniu kart uczestnictwa w Wileńskim Oddziale Wojewódzkim) zniżki kolejowe w wysokości 50% ceny biletu z miejsca zamieszkania do Wilna i z powrotem, przy czym na podróż do Wilna należy wykupić normalny bilet, powrót zaś będzie bezpłatny.

VIème CONGRES INTERNATIONAL DES GÉOMÈTRES

ROME - OCTOBRE 1938 - XVI

COMITÉ D'ORGANISATION

ROME - Via Toscana, 5 - Téléphone: 485.419 - 485.515

Circulaire n. 1

Rome, le 1 janvier 1938-XVI

Avis de convocation

La Fédération Internationale des Géomètres qui a son siège à Londres (12, Great George Street - Westminster) et à laquelle sont affiliées les Associations Nationales des Géomètres de Belgique, du Danemark, des États-Unis d'Amérique, de France, de Grande-Bretagne, d'Italie, de Lettonie, des Pays-Bas, de Pologne, de Suède, de Suisse, de Tchécoslovaquie et de Yougoslavie, convoque tous les quatre ans, conformément à ses statuts, un congrès international des géomètres, dans le but d'examiner et d'évaluer les progrès techniques et scientifiques réalisés dans le cadre de leur profession, d'en diffuser la connaissance et de contribuer à leur développement.

Le Comité Permanent de la Fédération Internationale, dans la réunion de Paris du 15 au 18 juillet 1937, a décidé de convoquer le VIème Congrès International en octobre 1938 et de choisir Rome comme siège du congrès, à la suite de la proposition que le Syndicat National Fasciste des Géomètres en avait faite, avec le consentement du gouvernement italien.

Le Congrès International des Géomètres suivra immédiatement le Congrès International de Photogrammétrie, organisé par la Société Internationale de Photogrammétrie au même siège, dans le but de faciliter aux membres de l'un et de l'autre la participation à ces deux congrès. Il aura la durée de 4 jours. D'autres journées seront consacrées aux réunions de la F. I. G. et aux excursions.

Le Syndicat National Fasciste des Géomètres a donc l'honneur d'inviter à cette manifestation, sur mandat reçu de la Fédération Internationale, les gouvernements, les Associations Nationales affiliées, les géomètres, les Associations Nationales des Géomètres des pays non affiliés, ainsi que les instituts, les associations et les personnes intéressées à la profession de géomètre et à l'objet de son activité.

Un programme détaillé des travaux du congrès, des manifestations qui auront lieu à cette occasion et des conditions d'admission, sera prochainement envoyé aux intéressés.

Nous adressons à toutes les Associations Nationales des Géomètres et à leurs adhérents, un appel chaud et cordial pour qu'ils apportent leur collaboration à la préparation technique du congrès, en commençant dès maintenant, l'étude des rapports sur les thèmes portés à l'ordre du jour.

Thèmes du Congrès

Les travaux du congrès seront partagés en 5 commissions auxquelles les thèmes suivants seront assignés :

1ère commission: Le cadastre.	1° Projet d'établissement d'un cadastre foncier. 2° Unification des signes conventionnels	<i>Président:</i> à nommer par la Yougoslavie <i>Rapporteur:</i> France <i>Secrétaire:</i> Italie
2ème commission: Méthodes et Instruments. Photogrammétrie.	1° Description et emploi d'un instrument moderne de topographie ou d'un perfectionnement particulier. 2° Fonctions du géomètre dans le travail de photogrammétrie. 3° Manuels d'enseignement de la photogrammétrie dans les écoles de géomètres.	<i>Président:</i> Suisse <i>Rapporteur:</i> Pays Bas <i>Secrétaire:</i> Italie
3ème commission: Urbanisme et plans régionaux.	1° Subordination du plan détaillé à l'étude du plan d'aménagement de la ville et de la région. 2° Etude du plan d'aménagement en considération de l'économie des routes à construire. 3° Le « zoning » (1) dans ses effets sur la propriété.	<i>Président:</i> Danemark <i>Rapporteur:</i> Gr. Bretagne <i>Secrétaire:</i> Italie
4ème commission: Enseignement professionnel.	1° Exposé des travaux pour lesquels le géomètre est qualifié selon l'opinion de la Fédération Int. des Géomètres. 2° Instruction générale du géomètre nécessaire à son entrée dans la profession. 3° Programme de l'éducation technique. Organisation professionnelle.	<i>Président:</i> Pologne <i>Rapporteur:</i> Belgique <i>Secrétaire:</i> Italie
5ème commission: Jeunes géomètres.	1° Problèmes des jeunes géomètres. Règlement, qualification pour l'exercice de la profession après l'obtention du diplôme. 2° Le rôle des jeunes géomètres dans l'organisation professionnelle et l'avantage qui résulte de cette participation.	<i>Président:</i> Grande-Bretagne <i>Rapporteur:</i> Belgique <i>Secrétaire:</i> Italie

(1) Le « zoning » est le règlement légal de l'emploi des aires et des bâtiments, concernant la hauteur et la densité des édifices, par rapport à l'hygiène, la sûreté, l'économie et le bien-être général. Le terme « bien-être général » comprend le respect des droits de propriété et de l'économie, ainsi que celui de l'esthétique, si la société les juge essentiels à son propre bien-être.

Règles pour la présentation des rapports

1e — Les Associations Nationales des Géomètres affiliées à la F. I. G. et les délégations des gouvernements pourront présenter un rapport sur chaque thème mis à l'ordre du jour.

2e — Il ne sera pas accepté des rapports soumis au congrès individuellement par des membres faisant partie de pays où il existe une association de géomètres affiliée à la F. I. G.

3e — Les Associations Nationales des Géomètres non adhérentes, leurs membres et tous ceux qui prennent intérêt au congrès pourront présenter un rapport sur chaque sujet mis en discussion, sous réserve de la faculté, par le comité d'organisation, d'admettre ou de rejeter ces rapports au congrès.

4e — Les rapports doivent être traduits, par les soins de leurs auteurs, dans les trois langues : française, anglaise ou allemande, et italienne, et accompagnés d'un résumé, traduit également dans les trois langues et ne dépassant pas 300 mots. On devra soumettre trois exemplaires de chaque rapport et de chaque résumé dans les trois langues.

5e — On prie les rapporteurs de limiter, autant que possible, leurs travaux à 2000 mots, compte tenu de l'importance du sujet, des documentations éventuelles et des annexes.

6e — Les rapports des associations adhérentes et aussi, si possible, ceux des autres associations ou délégations, doivent représenter les vues de l'association intéressée qui en prend toute la responsabilité, et non l'opinion individuelle d'un de ses membres.

Le comité d'organisation prie Messieurs les rapporteurs de prendre en considération dans leurs études, le but fondamental du congrès qui est de mettre clairement en relief l'importance de la profession de géomètre dans l'organisation sociale de la civilisation moderne, et les fonctions fondamentales qu'il accomplit d'une manière autonome: l'une scientifique l'autre sociale et économique, dont les buts s'identifient avec les intérêts de la propriété immobilière, considérée comme un organisme juridique et économique et comme un instrument de production.

7e — Les rapports devront être présentés au comité d'organisation, à Rome, *jusqu'au 15 juin, 1938*. Le comité se réserve la faculté de renvoyer les rapports présentés après cette date.

8e — Les délégations, les associations et les membres qui désirent présenter des rapports sont priés de les annoncer au comité, en indiquant le thème et le titre de leur sujet, jusqu'au 28 février 1938.

9e — Les rapports et toutes les autres communications, ainsi que les demandes de renseignements, doivent toujours être envoyés à l'adresse suivante :

Segretariato del VI Congresso Internazionale dei Geometri

Presso il Sindacato Nazionale Fascista dei Geometri

Via Toscana, 5 — ROMA

Côtiations

Les cõtisations individuelles de participation au congrès sont établies de la manière suivante:

a) 300 lires pour les membres du congrès, avec droit de prendre part à toutes les manifestations et de recevoir les publications du congrès;

b) 250 lires pour les jeunes géomètres (c'est-à-dire jusqu'à 33 ans), avec droit de prendre part aux différentes manifestations;

c) 200 lires pour les dames, membres du congrès, avec droit de prendre part à toutes les manifestations. Des facilités spéciales pour le voyage sur les chemins de fer italiens seront concédées aux membres du congrès.

Quant aux frais de séjour, les membres du congrès pourront profiter de la lire touristique dont la cõte est plus favorable que celle de la lire ordinaire. Des renseignements particuliers à cet égard seront donnés aux membres du congrès.

COMITÉ D'ORGANISATION
DU VIème CONGRÈS INTERNATIONAL DES GÉOMÈTRES

LE PRÉSIDENT
Geom. EZIO FANTI

GEOTECH WYTWÓRNA I SKŁAD NARZĘDZI MIERNICZYCH

Sp. z o. o.—Warszawa, Wielka Nr 5, Tel. 512.51

POLECA:

Narzędzia miernicze,
Planimetry, Taśmy,
Łaty, Podziałki,
Ruletki, Żalony i t. p.

SPECJALNE DZIAŁY:

- A — Wypożyczalnia narzędzi mierniczych.
- B — Używane instrumenty miernicze (nabywanie — sprzedaż).
- C — Komisowa sprzedaż narzędzi mierniczych.

Najlepszy niezmywalny
tuszu rysunkowy

Pelikan

w tuszniku

Narzędzia miernicze astrolabia z przeziernikami f. Gerlach ze statywem w dobrym stanie — 150 zł, niwelator - tachymetr f. Starke - Kamerer ze statywem — 300 zł, Linia stalowa 2 m z podziałką cm w futerale — 80 zł sprzedawca „Geotech”, Warszawa, Wielka 5.

Taśmy stalowe nowe 20 m. (szwedzka stal) po 35 zł. Do nabycia w firmie „Geotech”, Warszawa, Wielka Nr 5.

MIERNICZY SCALENIOWIEC samodzielny poszukuje solidnej pracy. Kielce, Czwartaków 25, Szpecht.

ZARZĄD MIEJSKI
W ŁOMŻY

OGŁOSZENIE

ZARZĄD MIEJSKI W ŁOMŻY

ogłasza przetarg ofertowy pisemny, nieograniczony, na wykonanie pomiarów sytuacyjno - wysokościowych m. Łomży.

Oddane w wyniku przetargu prace pomiarowe będą polegały na wykonaniu:

- 1) niwelacji reperów na 1500 ha,
- 2) niwelacji terenowej na 1250 ha,
- 3) zrysowanie planu wysokościowego w skali 1:4000 na obszarze 1000 ha na dostarczonym przez Zarząd Miejski podkładowym sytuacyjnym w tejże skali,
- 4) sprawdzenie posiadanego przez Zarząd Miejski operatu triangulacyjnego oraz wykonanie poligonizacji na obszarze 200 ha terenu zabudowanego,
- 5) zdjęć szczegółowych na obszarze 200 ha terenu zabudowanego,
- 6) zrysowanie planów sytuacyjno-wysokościowych na obszarze 250 ha (Zarząd Miejski posiada skartowane zdjęcie szczegółów na obszarze 50 ha z 1937 r.).

Wszystko winno być wykonane według obowiązujących przepisów i rozporządzeń z uwzględnieniem przydatności sporządzonych planów dla opracowania szczegółowych planów zabudowania.

Oferent winien posiadać uprawnienia mierniczego przysięgłego.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „Oferta na pomiary miasta Łomży” składać lub nadsyłać pocztą do Zarządu Miejskiego w terminie do dnia 20 marca 1938 r.

W złożonej ofercie podać ceny poszczególnych punktów oraz cenę ogólną, nie uwzględniając materiału i lokalu biurowego (koszta robocizny można orientacyjnie podać oddzielnie).

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, powierzenie części robót, względnie nie skorzystanie z żadnej oferty.

PREZYDENT MIASTA
(—) Jan Janicki

ZARZĄD MIEJSKI W MIĘDZYRZECU PODLASKIM

ogłasza przetarg ofertowy pisemny, nieograniczony, na wykonanie pomiarów sytuacyjno wysokościowych miasta Międzyrzecza Podlaskiego.

Oddane w wyniku przetargu prace pomiarowe będą polegały na wykonaniu:

- 1) zdjęć szczegółowych na 700 ha z ustaleniem polubownym granic nieruchomości włącznie z triangulacją, poligonizacją i pomiarem wysokościowym (100 ha zwarto zabudowanych, 300 ha luźno zabudowanych i 300 ha niezabudowanych),
- 2) niwelacji ulic na 13,5 km,
- 3) zrysowanie szczegółowych planów sytuacyjno-wysokościowych na 700 ha w skali 1:1000,
- 4) niwelację reperów wraz z ich założeniem na 6720 ha,
- 5) zdjęć na 4077 ha terenów niezabudowanych, w polu, z podziałem na kultury, zaznaczeniem dróg, rowów i t. p. — bez ustalenia i naniesienia granic parcel — lecz z pomiarem wysokościowym i ze zrysowaniem planu w skali 1:4000,
- 6) zestawienia ogólnego planu przyłączonych przedmieść w skali 1:400 na terenach rolniczych, skomasowanych — z dokonaniem pomiaru wysokościowego i naniesieniem warstw — na 1943 ha i
- 7) sporządzenie rejestrów pomiarowych.

Wszystko winno być wykonane w/g obowiązujących instrukcji i przepisów z uwzględnieniem przydatności sporządzonych planów dla opracowania szczegółowych planów zabudowania.

Oferent winien posiadać uprawnienia mierniczego przysięgłego.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „oferta na pomiar miasta Międzyrzecza Podlaskiego, składać lub nadsyłać pocztą do zarządu miejskiego w terminie do dnia 1 maja 1938 r. godz. 12 w południe.

W złożonej ofercie należy podać cenę ogólną wraz z robocizną — nie uwzględniając materiału i lokalu, które będą dostarczone przez zarząd miejski.

Zarząd miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta względnie nieskorzystania z żadnej oferty.

Burmistrz (—) Stefan Mańkowski
Technik Miejski (—) Cz. Obrębski

ARYTMOMETRY

ORIGINAL ODHNER

MODEL 7

MONTAŻ WŁASNY

G. GERLACH

Warszawa, Ossolińskich 4, tel. 601-77.

TABLICE TANGENSÓW,

dost. do obow. obecnie skal 1:1000, 1:2000, 1:4000, 1:5000, zastępują mniej ścisły i niepraktyczny przenośnik, dając możliwość nanoszenia kierunków na plan i odczytywania z dokładnością 1'.

Nakład PRZEGLĄDU MIERNICZEGO

Cena egz. w trwałej oprawie płóciennej 6 zł.

PRZEGLĄD URBANISTYCZNY

ORGAN SPOŁECZNEGO ZRZESZENIA INŻYNIERÓW
KWARTALNIK

Rok założenia I — 1938.

Warszawa, ul. Wielka Nr 5 m. 4, tel. 679-85.
KONTO P.K.O. 19.980

Naczelnny Redaktor — inż. SŁ. KLUŹNIAK

Przewodniczący Kom. Redakcyjnego — inż. Z. RUDOLF

Prenumerata roczna 8 zł, półroczna 4 zł

W czasopiśmie będą uwzględnione następujące działy:

Zagadnienia ekonomiczne. Planowanie państwowe i regionalne. Polityka terenowa. Miernictwo. Komunikacja (miejska, kolejowa, lotnicza, autostrady, drogi lądowe i wodne). Budownictwo (miejskie, wiejskie, mieszkaniowe, przeciwlotnicze). Przemysł. Elektryfikacja kraju. Inżynieria sanitarna. Urządzenia rolne. Leśnictwo. Ogrodnictwo. Urządzenia kulturalne i rozrywkowo-sportowe. Apropozycja miast. Opieka społeczna.

TECHNIK POLSKI

CENTRALNY ORGAN ZWIĄZKU TECHNIKÓW R. P.
PISMO FACHOWE I SPOŁECZNO-ZAWODOWE

„Technik Polski” reprezentuje
stan techników polskich, dąży
do uzyskania dla techników
należnych im uprawnień
zawodowych

Cena numeru pojedynczego 1 zł

Prenumerata roczna 11 zł, półroczna 6 zł

Redakcja i Administracja: Warszawa,
ul. Żurawia Nr 9 m. 5, telefon 9-86-88,
P. K. O. konto 22855.

GOSPODARKA WODNA

Dwumiesięcznik, poświęco-
ny sprawom budownictwa
wodnego, dróg wodnych,
portów, sił wodnych, me-
lioracji oraz zagadnieniom
ekonomicznym i prawnym
z dziedziny gospodarki
wodnej

Wydawca: Stowarzyszenie Gospodarki
Wodnej w Polsce, Warszawa, ul. Solec 2.
Konto czekowe P.K.O. 24390.

Adres Redakcji: Warszawa, ul. Nowy
Świat 14, tel. 555-86, wewnętrzny 217.

Skład Główny: Księgarnia Techniczna,
Warszawa, ul. Czackiego 3.

Prenumerata 10 zł rocznie.